

Ane Kongsdal

En sosiologisk studie av den karikerte kuk

Masteroppgave i sosiologi
Veileder: Michael Grothe-Hammer
Mai 2023

innsendt av informant

Ane Kongsdal

En sosiologisk studie av den karikerte kuk

Masteroppgave i sosiologi
Veileder: Michael Grothe-Hammer
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Dette forordet markerer slutten på et femårig lektorløp ved NTNU. Etter syv år i yrkeslivet så jeg mørkt på studenttilværelsen da jeg sommeren 2018 takket ja til høyere utdanning. Jeg var alltid så sikker på at når tiden for å skrive dette forordet kom, ville det være kun en lettelse å innse at denne epoken er forbi, og min yrkeskarriere, etter et lite barselopphold, kan fortsette. Helt slik er det altså ikke. Til min store overraskelse kjenner jeg også på litt vemod ved å ikke lenger skulle ha et hjem i det glassbelagte mursteinbygget som er Dragvoll. Uendelig mange timer har jeg tilbragt der, på biblioteket, på Cafe Sito, på Fagland og på lesesal. Og alltid i godt selskap.

Jeg ønsker derfor å rette en takk til alle mine venner og bekjente som i løpet av disse fem årene har sørget for at studenttilværelsen som jeg så inderlig avskydde, egentlig ikke har vært så forferdelig. Takk til Paul, min sosiologiske samtalepartner, Ingvill, som adopterte seg selv som min lillesøster, Marie, min støttekontakt i alle ting småbarnsrelatert, Jakob, det nærmeste jeg kommer en «nordlending i sjela» i et hav av ordentlige «søringer», og ikke minst til den fantastiske «engelskgjengen» fra fadderuka, som tok meg inn i varmen til tross for at jeg gikk «feil» studieprogram.

Spesielt ønsker jeg å takke min samboer, Andreas, og min datter Ronja, som har utvist tålmodighet og forståelse for at en studiehverdag ikke alltid kan planlegges. Ronjas besteforeldre, tante, onkel og søskenbarn fortjener også en meget stor takk, for all hjelp, støtte og barnevakt de har ytt gjennom en turbulent og pandemipåvirket studietid. Kanskje spesielt i dette siste året der flytting, graviditet, oppussing, masteroppgave og en potensielt dødelig vannkoppstrussel har preget våre liv. Nå står en ny hverdag som tobarnsmor for døren, og det er godt å vite at jeg har et fantastisk støtteapparat rundt meg.

Til sist vil jeg takke min veileder, Michael Grothe-Hammer, som utviste entusiasme for denne ukonvensjonelle oppgaven som ingen andre veiledere ville ta i. Nest etter et tema som jeg selv syntes var gøy og interessant, tror jeg din interesse og entusiasme har vært den viktigste faktoren i denne masteroppgavens ferdigstillelse.

Ane Kongsdal

28.05.2023, Bleikvassli

Sammendrag

Vi mennesker har alltid vært opptatt av penisen som symbol. Gjennom historien har denne interessen ofte blitt uttrykt gjennom billedlige representasjoner av penisen, med varierende betydning knyttet til kunstverkene. Denne praksisen med å føre penisen i pennen er langt fra utdødd, og i denne masteroppgaven ser jeg nærmere på betydningen av penistegninger på arbeidsplassen i vårt moderne samfunn.

Dette er en kvalitativ studie som har hatt et eksplorerende og induktivt utgangspunkt, med en sosialkonstruktivistisk epistemologisk tilnærming. For å generere et fruktbart datamateriale, gjennomførte jeg en rekke dybdeintervjuer. Etter seks intervjuer med enkeltinformanter, ett gruppeintervju med tre informanter, og en telefonsamtale med en uformell informant, satt jeg igjen med et godt og innholdsrikt datamateriale. Dette ble så kodet empirinært, og analysert med informantenes verdenssyn i tankene.

Jeg beskriver en hovedgruppe på arbeidsplassen, som jeg kaller for «penistegnerne». I tillegg identifiserer jeg tre andre grupper på arbeidsplassen, som ikke deltar i praksisen med å tegne penis på jobb, og viser hvordan penistegnere definerer sin egen identitet utfra disse gruppene. Dette ble underveis til en oppgave om fellesskap og gruppedynamikk, og i tillegg til å se på ulike grupper på arbeidsplassen, har jeg også sett nærmere på hvilken funksjon penistegning har for penistegnerne. Jeg finner i denne oppgaven at penistegnerne bruker penisen som samlende symbol for sin gruppe, og at dette symbolet fungerer både som et verktøy i deres identitetsbygging og felleskapsproduksjon, samt som et middel for å øke emosjonell energi og forbedre humøret til grupped medlemmene. Jeg viser også hvordan en penistegning kan forstås som kommunikasjon, og som mekanisme for inklusjon og eksklusjon på arbeidsplassen.

I all hovedsak viser denne masteroppgaven hvordan en historisk praksis med å tegne penis fortsatt er aktuell i dag. Dette er også en studie av arbeidskultur, og sier noe om hvordan gruppedannelse og fellesskap på arbeidsplassen kan fungere gjennom et felles fokus på symboler.

Abstract

Humans have always been interested in the penis as a symbol. Throughout history, this interest has often been expressed through pictorial representations of the penis, with varying meanings attached to the artworks. Such practice is far from extinct, and in this master's thesis I take a closer look at the significance of penis drawings in the workplace in our modern society.

This is a qualitative study that has had an exploratory and inductive starting point, with a social constructivist epistemological approach. In order to generate the data material, I conducted a series of in-depth interviews. After six interviews with individual informants, one group interview with three informants, and a telephone conversation with an informal informant, I was left with a good and rich data material. This was then coded and analyzed with the informants' worldview in mind.

I describe a main group in the workplace, which I call the "penis drawers". In addition, I identify three other groups in the workplace that do not participate in the practice of drawing penises at work and show how penis drawers define their own identity based on these groups. This became a thesis about community and group dynamics, and in addition to looking at different groups in the workplace, I have also taken a closer look at the function of penis drawing for the people who draw them. In this thesis, I find that the penis drawers use the penis as a unifying symbol for their group, and that this symbol functions both as a tool in their identity building and community building, as well as a means to increase emotional energy and improve the mood of the group members. I also show how a pencil drawing can be understood as communication, and as a mechanism for inclusion and exclusion in the workplace.

In essence, this thesis shows how a historical practice of penis drawing is still relevant today. This is also a study of workplace culture and says something about how group formation and community in the workplace can function through a common focus on symbols.

Innholdsfortegnelse

Nordnorsk ordliste	11
Innledning	15
Oppgavens struktur	16
Tidligere forskning og teoretisk rammeverk	18
Tidligere forskning	18
Penisstudier	18
Maskulinitet og komikk.....	19
Toalettgraffiti.....	19
Teori	21
Arbeiderkollektivet.....	22
Symbolske grenser	22
Interaksjonsritualer.....	23
Emosjonell energi.....	24
Durkheim og symboler.....	25
Metode	27
Epistemologiske betraktninger og metodiske valg.....	27
Metode for datainnsamling – ustrukturert dybdeintervju av romantisk art.....	28
Hvordan finne en penistegner - utvalg og rekrutteringsprosess	29
Griseprat og mange liter kaffe - gjennomføring av intervju.....	32
Et induktivt utgangspunkt, en abduktiv forskningsprosess, og en promiskuøs analyse.....	34
Analyseprosessen – hulter til bulter, men systematisk sådan.....	36
Kodeprosessen – mening og sortering av «kuk» og tilhørighet	37
Gyldighet og pålitelighet – noen tanker om forskningens kvalitet.....	41
Analyse og diskusjon	44
Oppgavens begrensninger	44
Penistegnerne – hvem er de?	45
«Det er en manning, det der»	46
«[...] alle har jo en innvendig gris i seg,» - Hvor vanlig er det egentlig å tegne penis på jobb?	49
Ledelse, surkuker og de voksne – hvem er det som <i>ikke</i> tegner penis på jobb?.....	51
«[...] det er jo mange surkuker der man jobber» - å være for seriøs på arbeidsplassen.....	52

En sprayer ikke kuker foran sjefen – ledelsen tegner ikke penis på jobb.....	54
«Den som ikke ler av en kuk er for voksen» - de eldre tegner ikke like ofte penis.....	58
Hvem er så penistegnerne?.....	61
Den karikerte kuks funksjon på arbeidsplassen.....	62
«[...] for meg er det arbeidskos».....	62
«Det dukker opp en kuk hver dag, nesten» - penisen som fellesskapsproduksjon.....	64
«Du [får] jo følelsen av at de synes du er en tåpkuk som går rundt og tegner kuker,» - betydningen av interaksjonsritualer over tid.....	69
«Så prøver vi liksom å invitere inn med kuken» - invitasjon, inklusjon og eksklusjon.....	73
Avsluttende betraktninger	76
Referanseliste	79
Vedlegg	83
Informasjonsskriv og samtykkeskjema.....	83

Nordnorsk ordliste

Enkelte av ordene som er brukt i denne oppgaven, spesielt i utdrag fra intervjuer med informanter, kan være forvirrende for leseren. Det ligger ofte en helt annen mening bak disse ordene enn det som kommer fram av den bokmålstilpassede transkripsjonen. Denne ordlisten er et forsøk på å forklare meningen disse ordene har for informanten som brukte dem. Det er min egen forståelse av disse ordene som kommer fram her, basert på min erfaring med å vokse opp i områdene hvor disse ordene brukes.

Gris/grisete – I de sammenhenger disse begrepene benyttes i kildematerialet, menes det som en type humor. En person som er grisete i denne forstand er en person som utviser humor av seksuell eller kroppslig art. Å le av penistegninger vil av noen informanter betegnes som å «være grisete»

Kjerring – for en nordlending betyr dette ikke nødvendigvis noe annet enn «kvinne». Når en mann eller kvinne snakker om «kjerringa hjemme», snakker de om kvinnen de bor sammen med, uten å nødvendigvis mene det i negativ forstand. Dersom en kvinne omtales negativt, legges det gjerne på et forsterkende ord foran, som f.eks. «jævla kjerring». Der en informant i denne oppgaven snakker om «sure kjerringer hjemme», menes det som informasjon om at kollegenes koner eller samboere ikke ønsker at det skal utvises samme type humor på hjemmebane, som på jobb

Kuk – Brukes, i tillegg til ordets bokstavelige betydning, av nordlendinger som et annet ord for «mann» eller «han der», da gjerne med ulike prefikser eller suffikser. For eksempel brukes ordet «**surkuk**» av informanter i denne oppgaven, og selv om det kan høres ut som voldsom ordbruk, betyr det ikke noe annet enn «grinebiter». Det går selvsagt også an å kombinere «kuk» med ord som gjør at det menes som skjellsord, og det er ikke alltid like enkelt å vite hvilken i forstand ordet menes hvis man ikke er godt kjent med dialekt, tonefall og brukerens relasjon til mottakeren av ordet

Snøtt – et annet ord for penis

Surkuk – se «kuk»

Tåpkuk – enda en bruk av ordet «kuk». Her med prefikset «tåp», som er en forkortelse av «tåpen», som betyr teit eller tullete, gjerne med en noe krassere konnotasjon. Der «surkuk» kan bety grinebiter, vil en «tåpkuk» være en som handler eller oppfører seg på en måte som ikke er innenfor normen, eller som fører til negative reaksjoner hos andre.

“[...] the comical potential of the penises is ever-present” (Jones & Callahan, 2023).

«Og, eh jeg tror vi alle sammen kan sette pris på en god kuk i ny og ne» (Informant).

Innledning

Som det kommer fram av tittelen, er dette en oppgave om kuk. Det vil si, dette er en oppgave om penisen ført i pennen, såkalte penistegninger. Penis er ikke et nøytralt symbol, og den har en lang historie med å bli brukt som bevis på og rettfærdiggjøring for en rekke synspunkter vi i dag, for det meste, tenker på som en forferdelighet fra fortiden. Nevneverdige eksempler er kvinnehat (Friedman, 2001, s. 3) og rasisme (Friedman, 2001, s. 105-120). Den erigerte penis blir fortsatt sett på som et sosiokulturelt symbol på makt (Raveenthiran, 2017, s. 27), samt som et symbol på maskulinitet (Eldridge, 2023). De ulike betydningene dette unektelig gjenkjennelige symbolet kan ha, er mange, og i stadig forandring.

Elizabeth Stephens (2007) bemerker at man gjennom tanker om og billedlig representasjon av penis fra antikkens Hellas, hvor den helst skulle være liten, til det romerske imperium, hvor større var bedre, kan dra en slutning om at idealpenis ikke alltid har vært en fast størrelse gjennom historien. Det er også funnet forhistoriske hulemalerier hvor kunstnerne, som visstnok ikke hadde en tendens til å overdrive i sine malerier, har utstyrt menn med penis like store som kroppen (Raveenthiran, 2017, s. 15). Det har alltid fantes en fascinasjon og opptatthet knyttet til penis. Smith (2002) kaller det en «abundance of flying phalluses and penis-birds» i vestlig kunst, språk, og overtro fra heksebrenningstiden. Dette stammer fra det kjente verket *Malleus Malificarum*, hekseforfølgelsesmanualen publisert i 1487, og er ifølge Smith (2002) bevis på at middelalderens Europeere var minst like opptatt av penis som det mennesket var både før og etter denne perioden. Som vi ser av flyvende penis i hekseforfølgelsesmanualen, har det også vært en lang tradisjon med å skrive penis inn i fantasifulle beretninger, samt å gi den spesielle betydninger.

Å uttrykke den fascinasjon som alltid har fulgt penis gjennom tegning, er heller ikke et nytt fenomen (se f.eks. Verit, 2017; Høseggen, 2019). På samme måte som at penis er avbildet gjennom forhistoriske helleristninger og forseggjort mosaikk fra Pompeii, er den å finne i offentlige rom i dag. Vi ser til tider eksempler på penisbilder som er imponerende nok til å nevnes av nasjonale medier, slik som en tre etasjer høy kjempepenis som dukket opp på NAVs lokaler i Mo i Rana for et tiår siden (Budalen, 2011). Nylig kunne en også lese om at en

gigantisk penis dukket opp på en kjent plen i Bath i Storbritannia, kun et par dager før det her skulle holdes en fest i forbindelse med kroningen av Kong Charles III (Frisk, 2023).

I dagens moderne samfunn er det imidlertid ikke like ofte en ser peniser forevige i forseggjort mosaikk, og penistegninger slik som den på NAV-bygget blir gjerne fjernet omgående. Offentlige toaletter utgjør et eksempel på steder hvor penistegninger i dag oftere forekommer, enkelte typer arbeidsplasser er et annet. Det er sistnevnte jeg har valgt å fokusere på i denne oppgaven, og på bakgrunn av dette har jeg formulert følgende problemstilling:

Hvem er det som tegner penis på arbeidsplassen, og hvilken funksjon har penistegningen for penistegnerne?

For å besvare disse spørsmålene har jeg utført et stykke kvalitativt forskningsarbeid, som har resultert i denne masteroppgaven. Det er lite forskning å finne på dette området fra før av, da det meste av penisrelatert samfunnsforskning dreier seg om dens kulturelle betydning før og nå, eller om hvordan den kan forstås som symbol for maskulinitet. Denne masteroppgaven gir et nytt bidrag til studiet av penisens symbolske mening, og samtidig en forståelse av arbeidskultur.

Arbeidet har hatt et utpreget eksplorativt utgangspunkt, og gjennom samtaler med informanter har denne oppgaven endt opp med å bli en studie av fellesskap og gruppedannelse på arbeidsplassen. Et av de største funnene jeg har gjort gjennom arbeidet med denne masteroppgaven, er en forklaring på hvordan dette historiske fenomenet fortsatt er aktuelt i dag. Penistegningen viser seg å være et symbol for en avgrenset gruppe på arbeidsplassen, samt et verktøy i denne gruppens arbeid med å opprettholde sin identitet og det fellesskapet dens medlemmer tilhører.

Oppgavens struktur

Oppgaven har, foruten innledning og avslutning, tre hovedbolker. Først ut etter denne innledningen, er et kapittel hvor jeg presenterer tidligere forskning på området, samt det teoretiske rammeverket som ligger til grunn for diskusjonen av funnene jeg har gjort. Deretter kommer metodekapitlet, hvor jeg redegjør grundig for alle metodiske og epistemologiske valg

tatt i forbindelse med dette arbeidet. Så følger den største delen av oppgaven: analysen. Jeg legger vekt på å forstå pensistegning på arbeidsplassen gjennom meningen informantene selv tilskriver det, og ved hjelp av teorier om grupper og fellesskap. Jeg har valgt å diskutere funnene mine direkte etter at jeg presenterer dem, da dette ble mest ryddig for den narrative skrivestilen jeg fører her. Til sist kommer jeg med mine avsluttende betraktninger, hvor jeg oppsummerer arbeidet og kommenterer det i forhold til tidligere, og videre, forskning.

Tidligere forskning og teoretisk rammeverk

Tidligere forskning

Jeg har ikke klart å finne noen aktuell forskning på det snevre området penistegning på jobb. De sosiologiske bidragene til studiet av penis generelt, er heller ikke tallrike. Et litteratursøk på Web of Science ga 28 sosiologiske treff på ordet «penis», hvorav ingen var direkte nyttig for denne oppgaven. Det ser altså ikke ut til å være noen overflod av penisforskning utenfor medisinske fagfelt, og det som finnes innen samfunnsforskning dreier seg helst om penisens symbolikk og historiske betydning. Jeg nevnte noen eksempler (Friedman, 2001; Raveenthiran, 2017; Stephens, 2007; Smith, 2002) på dette i innledningen, da disse bidrar til å danne et bilde av hvordan penis har blitt sett på gjennom historien. Dette legger et fint grunnlag for å forstå penis som symbol for min videre utforskning av den, men jeg anser ikke disse eksemplene som direkte relevante for min spesifikke interesse for penistegninger på arbeidsplassen.

Jeg er i hovedsak interessert i billedlige representasjoner av penis, og de betydninger som knyttes til disse, av menneskene som står bak. Det er altså de subjektive meningene til de som fører penis i pennen jeg studerer her, hvilket tar min forskning ytterligere et steg unna det jeg har klart å finne på området. Her presenterer jeg likevel noe forskning som har en slags relevans, om ikke direkte for min forskning, så i alle fall som en pekepinn på hvordan en videreføring av de funn som er gjort her kunne vært av interesse.

Penisstudier

Meredith Jones og Evelyn Callahan kommer med det de selv kaller et bidrag til et nytt felt, «penisstudier», med boken *Performing the Penis: Phalluses in 21st Century Cultures* (2023). Boken inneholder en rekke bidrag, som omhandler penis og dens representasjon i (for det meste) vestlige, moderne kulturer. Gjennom disse bidragene forsøker boken å nærme

undersøke noen av de mange rollene penisen spiller innenfor bl.a. heteroseksuelle og skeive områder, tabuer, stereotyper rundt rase og eksotiske andre, maskulinitet, samt estetikk.

De understreker i sitt egenkomponerte introduksjonskapittel at penisens alltid har hatt en dypt intellektuell betydning innenfor feltene samfunnskunnskap, kunst og humaniora, og at selv om den har vært et flittig studert objekt i en rekke studier, har den aldri blitt anerkjent som en studie i og av seg selv (s. 1-2). Det er kanskje derfor ikke overraskende at det er lite å finne innenfor studiet av penisens som kulturelt fenomen, ei heller at det spesifikke temaet penistegning på arbeidsplassen ikke er nevneverdig utforsket.

Maskulinitet og komikk

Ett av bidragene i *Performing the Phallus* (2023), er Adam Eldridges undersøkelse av den «komiske penis», og hvordan denne blir humoristisk gjennom en logikk av synlighet/usynlighet. Eldridge påpeker at penisens blir en komisk klisjé gjennom å være synlig der den ikke bør være det (Eldridge, 2023, s. 48). Han påpeker at synlighet i seg selv ikke gir kunnskap om hva en penis kan være, men at den mening penisens gis gjennom synlighet/usynlighet er skiftende, og må sees i kontekst (s. 49). Eldridge bruker både en Tweet og en falsk dokumentarfilm som gripepunkter i sin tekst, og ser nærmere på hva penisens kan og ikke kan være utfra disse. I begge tilfeller forstås penisens som et symbol på noe maskulint (s. 50-51). Eldridge påpeker også at det er flere som har forsøkt å forklare unge menns trang til å tegne penistegninger, og at konklusjonen gjerne avhenger av fagfeltet til forskeren. Noen eksempler som nevnes av Eldridge, er å markere territorier, tilbe fertilitetsguder, og å etablere kjønnshierarkier (s. 48).

Toalettgraffiti

I min studie fokuserer jeg på penistegninger på arbeidsplassen. Et annet sted det er vanlig å finne slike tegninger, er inne på offentlige toaletter. Green (2003) tar en kjapp gjennomgang av tidligere forskning på toalettgraffiti, som han hevder kan gi innsyn i forholdet mellom

kjønn, språk og sosial kontekst. Selv om han nevner forskning som via studier av graffiti søker å si noe om seksualitet og forståelsen av tenåringsliv, er det i hovedsak det diskursive Green selv er opptatt av.

Han nevner også at tidligere forskning har vist at når det kommer til seksuell graffiti (som er en av de vanligste typene graffiti på amerikanske universitetstoalett, sammen med graffiti av politisk art), har det blitt funnet ut at menn produserer mer enn kvinner, at kvinner produserer mer enn menn, og at begge kjønn produserer like mye. I mitt datamateriale finner jeg en overvekt av mannlig penistegning, i mannsdominerte arbeidsmiljø. Under vises et bilde av toalettgraffiti fra et anleggsområde. Et mannlig navn var skrevet sammen med tegningen av en penis.

Det er selvsagt verdt å nevne at den forskningen Green viser til her, er utført i USA, for 30-40 år siden, og er derfor ikke nødvendigvis overførbar til dagens norske befolkning. Likevel, den åpner opp for en tanke om at en ved bredere og mer systematisk undersøkelse kan tenkes å finne andre resultater enn det jeg har gjort her. Kanskje kvinner tegner like mye penis som menn, og jeg bare ikke har funnet dem enda.

Bilde 1. Penistegning fra et toalett på en brakke på et anleggsområde. Bak det sensurerte området står navnet til en lokal bedrift, samt navnet til en arbeider. Innsendt av informant.

Teori

Denne oppgaven startet, slik tittelen tilsier, som en «sosiologisk studie av den karikerte kuk». Den ble til fra et ønske om å se nærmere på et kanskje underlig og for mange ukjent fenomen: praksisen med å tegne penis på arbeidsplassen. Det er sikkert flere mulige retninger man kan gå for å studere et slikt fenomen, men for meg ble det allerede etter de første intervjuene klart at dette egentlig er en studie av fellesskap og gruppetilhørighet, hvor penistegningene fungerer som gruppas symboler. Disse symbolene vil i den forstand ha som funksjon å skape samhold i gruppa, samt å fungere som en mekanisme for inklusjon og eksklusjon.

Fellesskap innebærer en dagligdags forståelse av en gruppe individer som har noe til felles, og hvor dette bidrar til å skille dem fra andre grupper (Tjora & Scambler, 2020, 4%) Tjora og Scambler (2020) hevder at vi kan se på etablerte fellesskap som sosial interaksjon, og at det er medlemmenes kontinuerlige handlinger og forhandlinger som utgjør fellesskapet. En opplevelse av fellesskap blir slik, ifølge forfatterne, et spørsmål om å skjønne «what is going on here» (31%). Det er nettopp det jeg ønsker å finne ut av, nemlig hva det er som *egentlig* skjer når voksne mennesker velger å tegne penis på arbeidsplassen sin, og hvordan dette kan relateres til fellesskap og gruppetilhørighet.

Tjora (2018a) skriver at et fellesskap skapes ved at medlemmene interaktivt produserer det normale og det forventede. Det er ikke bare en fornemmelse av fellesskap som oppstår ved opplevelsen av å skjønne hva som foregår, men en form for fellesskaps*produksjon* konstitueres også gjennom medlemmenes praksis (s. 56-57).

Et mye sitert sosialkonstruktivistisk tankekors, som kan brukes for å forklare detaljer innen fellesskapskonstruksjon, er Thomas-teoremet. Dette sier at det man opplever som reelt, blir reelt i sine konsekvenser (Thomas & Thomas, 1928, gjengitt i Tjora, 2019, s. 24).

Arbeiderkollektivet

Gruppedannelser og tilhørighet på arbeidsplassen har vært undersøkt av sosiologer tidligere, bl.a. av Sverre Lysgaard som i 1961 publiserte sin studie *Arbeiderkollektivet*, hvor kameratskap blant arbeiderne «på golvet» bl.a. kommer til syne gjennom å definere fabrikkens ledelse som «de andre» (Lysgaard, 1981, s. 44). Lysgaard skriver om hvordan arbeiderne ser på seg selv gjennom en familierelasjon, som brødre, selv om denne relasjonen ifølge forfatteren i virkeligheten er noe helt annet. Her poengteres det at det ikke er nok at en arbeidskamerat er grei og hyggelig, noe Lysgaard mener vanligvis holder i familiære relasjoner, men at arbeiderne også må «stå skulder til skulder, solidarisk – i front mot en «motpart» man vanligvis ikke finner parallellen til i den vanlige familiesituasjonen» (s. 45). Denne motparten er ment som bedriftens ledelse. Det er mye som har endret seg på norske arbeidsplasser siden denne forskningen ble fortatt på femtitallet, deriblant forholdet mellom arbeidere og ledelse.

Lysgaard (1981) skriver også om hvordan det er forskjell på arbeidsplassens kollektivsystem og *gruppemedlemskap*. Førstnevnte inkluderer alle arbeidere på arbeidsplassen, under ledelsen, mens for å være medlem i ei gruppe må man ønske seg medlemskap samtidig som de andre medlemmene godtar deg, og dersom en ikke etterlever gruppens interne regler, vil en ekskluderes (s. 65). Det er nettopp dette gruppemedlemskapet jeg er nysgjerrig på, da jeg finner en lik distinksjon hos mine egne arbeidere. For å kunne undersøke dette nærmere vil jeg nedenfor presentere utvalgte sosiologiske teorier som kan hjelpe til med å forstå hvordan gruppemedlemskap konstitueres og opprettholdes.

Symbolske grenser

Michele Lamont definerer symbolske grenser som konseptuelle distinksjoner vi mennesker lager for å kategorisere ulike deler av vår virkelighet, som f.eks. objekter, andre folk, og praksiser (1992, s. 9). Ved å dra symbolske grenser mellom oss selv og andre, gir vi uttrykk for hvem vi ønsker å assosieres med, og hvem vi vil distanseres fra.

Lamont (s. 11) poengterer at «boundary work», eller grensearbeid, prosessen med å skape symbolske grenser, er en måte for individer å definere seg selv på og å finne ut hvem vi er. Grensene og det de omslutter er ikke ferdigdefinerte enheter, men heller noe som kontinuerlig defineres i relasjon til noe annet: symbolske grenser er relasjonelle (Løvgren & Orupabo, 2018). I tillegg til å definere individets egen identitet, bidrar grensearbeid ifølge Lamont (s. 11-12) med en følelse av gruppe-medlemskap. Grensedragning skaper emosjonelle bånd mellom gruppas medlemmer som baseres på delte følelser, lignende oppfatninger av det hellige og det profane, samt lignende reaksjoner til det Lamont kaller «symbolic violators». Dette uttrykket forklares ikke nærmere av Lamont, men det er nærliggende å tro at det i en slik sammenheng relaterer til individer som ikke behandler inn-gruppas symboler med den samme respekt, eller tilegner dem samme betydning, som det gruppe-medlemmene gjør.

Interaksjonsritualer

En annen som er opptatt av gruppas symboler, er Randall Collins. Der vi hos Lamont har sett hvordan symbolske grenser bidrar til individets utvikling av egen identitet, samt en følelse av tilhørighet og medlemskap i en gruppe, er Collins mer opptatt av hvilke dynamikker innad i gruppa som opprettholder medlemskapet. For min studie er det i først og fremst Collins teori om interaksjonsritualer og emosjonell energi som er relevant.

Collins fremhever at en teori om interaksjonsritualer i all hovedsak er en teori om situasjoner, eller en teori om øyeblikkelige møter mellom individer som er oppladet av følelser de har fått etter kjeder av tidligere slike møter (2005, s. 3). En situasjon er ikke kun et resultat av individene som står i den, men den har også egne regler, og det er dette Collins mener interaksjonsritualteori handler om (s. 5).

Collins (2005, s. 48-49) definerer et interaksjonsritual ut fra fire nødvendige ingredienser:

- (1) To eller flere personer må være samlet på samme fysiske sted
- (2) Det er klare grenser for hvem som er innenfor og utenfor gruppa
- (3) Deltakerne fokuserer på et felles objekt eller en aktivitet, og de er klare over hverandres delte fokus
- (4) Medlemmene opplever samme sinnstilstand eller deler emosjonelle opplevelser

Disse faktorene bidrar ifølge Collins til å skape en kollektiv effervesens, altså en forsterket følelse av samhold og fellesskap som bare er mulig å oppleve som en gruppe, og som igjen kan produsere følgende resultater:

- 1) Solidaritet i gruppa, som kan binde f.eks. et arbeidslag tettere sammen, og som gir en følelse av medlemskap
- 2) Emosjonell energi hos enkeltindivider
- 3) Symboler som representerer gruppa, og som medlemmene føler representerer dem som et fellesskap
- 4) Standarder eller regler for hva som er korrekt og ukorrekt oppførsel i gruppa, bl.a. en mening om at det å bryte med gruppens solidaritet og dens symboler er uriktig oppførsel (ikke ulikt det Lamont kaller «symbolic violators»).

Disse punktene kan forstås som en oversikt over hva som skjer innad i gruppa når et fellesskap produseres, samt et utvalg konkrete faktorer dette fellesskapet fører til.

Emosjonell energi

Collins skiller mellom følelser som er ingredienser i interaksjonsritualer, og følelser som er et produkt av disse ritualene (2005, s. 108). Førstnevnte er ifølge Collins flyktige følelser som sier noe om den kollektive effervesensen som oppleves under ritualen. Her bruker Collins selv en begravelse som eksempel, og forklarer hvordan deltakerne i dette ritualen vil oppleve gradvis mer tristhet i møte med andre individer i samme begravelse. Produktet av denne sammenkomsten er, i motsetning til de flyktige følelsene individene opplever under ritualen, langvarige. Det er disse langvarige følelsene Collins kaller for emosjonell energi. Sorgen

individene deler under begravelsen er sådan en følelsesmessig ingrediens som bidrar til at gruppa kan produsere eller vedlikeholde langvarig emosjonell energi, i dette tilfellet gruppesolidaritet (2005, s. 108).

Emosjonell energi er en skala, og kan variere fra høy til lav. Der høy emosjonell energi gir en følelse av selvsikkerhet og entusiasme for sosial interaksjon, gir lav emosjonell energi en følelse av å ikke tilhøre gruppa, hvilket fører til at man vil prøve å unngå den (Collins, 2005, s. 108). Collins sammenligner høy emosjonell energi med å ha en god del «Durkheimiansk rituell solidaritet» med gruppa. Individet styrkes emosjonelt gjennom å delta i gruppeinteraksjoner, og får overskudd til å kunne bli en entusiastisk støttespiller så vel som en leder innad i gruppa. I motsetning til dette, vil en lav emosjonell energi sammenlignes med manglende Durkheimiansk solidaritet. I tillegg til at følelsen av en gruppetilhørighet forsvinner, vil en slik tilstand også føre til at individet føler seg frastøtt fra gruppas mening og symboler (2005, s. 108-109). Collins hevder at ritualer ikke bare gir individet en mulighet til å utvise respekt for sakrale objekter, men at de også konstituerer disse objektene som sakrale. Han legger til at dersom ritualene over tid ikke gjennomføres, vil også objektene miste status som sakrale (s. 17).

Durkheim og symboler

Gjennom Lamonts symbolske grenser og Collins interaksjonsritualer, kan vi se at symboler er viktige for opprettholdelsen av gruppa. Både Lamont og Collins henter inspirasjon fra Durkheim. Durkheims kollektive effervesens kan forklares som en delt opplevelse gruppemedlemmer kan få når de kommer sammen, og som fører til at individet minsker til fordel for gruppa. En slik prosess fører til en sterk følelse av fellesskap (Durkheim, 1965[1915], s. 240). En av funksjonene en slik kollektiv opplevelse innad i gruppa kan ha, er symboldyrkelse. Når gruppas symbol dyrkes av dets medlemmer, kan det deretter oppnå status som det Durkheim kaller «totem» (Durkheim, 1965[1915], s. 250).

For Durkheim kan totemet benyttes som en gruppes samlende symbol. Durkheim selv sammenligner totemet med et flagg. Flagget i seg selv er kun et tøyestykke, men når det veives

av en avgrenset gruppe kan det forstås som deres kjennetegn (Durkheim1965[1915], s. 252). Gjennom Durkheims tanker om totem og kollektiv effervesens kan vi altså se at en gruppe og dets symbol henger tett sammen. Ved å samles og dyrke symbolet skaper gruppa et totem som deretter får en konkret funksjon som samlende symbol.

En kraftig følelse av gruppesolidaritet, eller høy emosjonell energi på Collins' sosiologiske språk, vil gi gruppemedlemmene et ønske om å beskytte gruppa. Collins understreker at solidaritetsfølelsen gjerne rettes mot symboler som er hellige for gruppa, og ved å delta i ritualer som ærer disse symbolene utviser man respekt for gruppa. På samme måte vil manglende respekt for gruppesymbolene vise manglende gruppetilhørighet (2005, s. 109). Dette kan tenkes å være en del av praksisen til det Lamont kaller for «symbolic violators» (1992, s. 12), og som gruppemedlemmene vil utvise lignende reaksjoner til i sitt grensearbeid.

Collins' emosjonelle energi gir individet en forventning om å være i stand til å utøve medlemskap i spesielle grupper. Emosjonell energi er også tilknyttet symboler, være seg håndfaste eller abstrakte. Disse symbolene, og bruken av dem, vil hos individet fremkalle et høyt eller lavt nivå av initiativ for å utøve sosiale relasjoner. Her understreker Collins at det ikke er en overveid prosess hvor individet er klar over hvilke følelser slike interaksjoner vil produsere, men at det heller dreier seg om at et symbol som oppstår i tankene eller i omgivelsene til individet, vil gjennom dets tilstedeværelse gjøre individet tilbøyelig til å utføre sosiale interaksjoner (2005, s. 119).

Metode

Det bør ligge velbegrunnede årsaker bak den minste avgjørelse som tas i et slikt prosjekt, være seg av epistemologisk, metodisk, analytisk eller kvalitetsmessig art. I dette kapitlet skal jeg forsøke å gjøre rede for hvilke valg som ligger bak arbeidet med denne masteroppgaven, og hvorfor jeg har valgt slik jeg har gjort.

Epistemologiske betraktninger og metodiske valg

Min epistemologiske tilnærming til denne oppgaven er rotet i det sosialkonstruktivistiske, og stammer fra min tro på at all mening er konstruert. Av dette følger også en tro på at det alltid finnes alternative måter å konstruere vår livsverden på (Neyland, 2008, s. 42), og at det ofte kan være lurt å stille spørsmål ved utbredte antagelser så vel som etablerte sannheter.

Det ble straks klart for meg i mitt forarbeid til denne studien, at folk flest ikke tilskriver penistegning på arbeidsplassen noen særlig kompleks mening. Svært mange var ikke klar over at dette er en praksis som utøves av voksne folk, og stilte seg tvilende til hvorvidt dette var et tema en kunne «fylle en hel master med». Mange jeg snakket med kom også med svært dømmende antagelser til de som driver med en slik praksis, og hadde altså i løpet av noen minutter tilskrevet en negativ mening til fenomenet uten å tidligere ha skjenket det en tanke. De to vanligste responsene av negativ art jeg ble møtt med, var en idé om at penistegning også må innebære en form for diskriminering, og at de som tegner penis i voksen alder må avvike fra normen på et eller annet vis, gjerne med å ha «lav intelligens».

Tidligere kollega:
Men, det er i grunn interessant. Jeg kan skjønne at unge folk gjør det, for moro skyld, kanskje. Men, hvis du er 30 pluss og tegner kuk på ting, da er det noe som mangler i livet ditt.
Meg:
Det er jo veldig interessant. Hva tenker du det må være?
Tidligere kollega:
Neeei, si det. Kjedsomhet miksa med liten terskel for underholdning? Kanskje lav intelligens, men det er meget spekulativt.

Tabell 1. Transkripsjon av chat

Tabell 1 viser en transkripsjon av en chat jeg hadde med en tidligere kollega da jeg tok kontakt for å spørre om dette var noe hen hadde opplevd på sin nåværende arbeidsplass. Dette er for meg et klart tegn på at mening er sosialt konstruert; her er det tydelig at det finnes mennesker som har en svært annen forståelse av fenomenet penistegning på jobb, enn det penistegnerne selv har. Johannessen et al. (2020) skriver at «Bred enighet er ingen grunn til å la være å tenke kritisk. Snarere tvert om: Kritiske studier av tatt-for-gitte oppfatninger er et viktig samfunnsoppdrag,» (s. 43). At mening er sosialt konstruert, og at penistegninger av mange tas for gitt som en negativ ting, har motivert meg til å undersøke dette fenomenet gjennom den mening som tilskrives det av de som selv utøver praksisen. I denne studien er det derfor først og fremst informantenes subjektive forståelse av penistegning som ligger til grunn for det videre arbeidet.

Denne oppgaven er et stykke kvalitativ forskning. Tjora (2018b, s. 29) skriver at man i kvalitativ forskning går inn med en genuin nysgjerrighet på hvordan mennesker konstruerer og former sine liv, og at man stiller spørsmål ved ting som tas for gitt i samfunnet, for eksempel folks tanker og følelser. Som jeg startet dette kapitlet med å si, er jeg sosialkonstruktivistisk drevet og interessert i hvorfor penistegning som fenomen tas for gitt både av menneskene som utøver en slik praksis, samt av de som kanskje ikke har hørt om denne praksisen før. Et kvalitativt forskningsdesign virker derfor som riktig vei å gå.

Metode for datainnsamling – ustrukturert dybdeintervju av romantisk art

Intervju er en svært utbredt metode for datainnsamling innenfor kvalitative studier (Tjora, 2018b, s. 113), og egner seg til å få tilgang til det informantene selv mener og vet om det forskeren er nysgjerrig på (Hammersley, 2017). Firmin (2008) skriver at i ustrukturerte intervjuer legger forskeren få føringer for hvor en vil at samtalen skal gå, og lar heller informanten styre samtalens retning. Ustrukturerte intervjuer kan være en god strategi spesielt i tilfeller der man forsker på et relativt nytt eller ukjent område, og dersom en ønsker å få dypere heller enn bredere innsikt i et fenomen (Firmin, 2008). Det finnes, så vidt meg bekjent, ingen tidligere forskning på nettopp det fenomenet jeg studerer i denne oppgaven. Jeg ønsket i hovedsak å starte prosessen med å finne ut hva informantene selv mente om penistegning på jobb, for deretter å gå i dybden på temaet med dette som utgangspunkt. Siden jeg derfor

forsker på et ukjent tema, som jeg ønsker å få en dypere heller enn bredere innsikt i, anså jeg ustrukturerte dybdeintervjuer som en god fremgangsmåte for datagenerering. Det ga for meg liten mening å sette opp en intervjuguide på forhånd av intervjuprosessen, da jeg på dette tidspunktet ikke visste hvilken retning jeg ønsket å gå i, og jeg syntes også derfor at ustrukturerte intervjuer virket som en god strategi. Det viste seg å være et godt valg, da jeg etter de første par intervjuene peilet meg inn på en videre kurs utfra det informantene mine syntes å være opptatte av. Slik ble en nysgjerrighet rundt fenomenet penistegning på jobb, til en studie av fellesskap og gruppedannelse på arbeidsplassen.

I motsetning til en kanskje vanlig tanke om at forskeren skal minimalisere sin forskende rolle i intervjusammenheng, ligger det ifølge Roulston (2010) fordeler i å føre en motsatt tilnærming der forskeren tilstreber å være åpen om sin interesse og sine forforståelser for forskningstemaet i møte med informanten. Dette blir betegnet som en «romantisk» intervjumetode, og tanken er at ved å bevisstgjøre informanten om ens interesse for tema, vil forskeren være i stand til å oppnå en følelse av tillit og en samtale som åpner for at informanten ønsker å dele mer intim informasjon. Slik vil forskeren kunne nå dypere inn i temaet det forskes på. Å ikke legge skjul på mine forkunnskaper og min interesse for temaet, var et bevisst valg fra min side. Som Roulston hevder, tenkte jeg at mitt kjennskap til temaet ville være med på å ufarliggjøre situasjonen for informanten, ved at jeg gjorde det klart at jeg ikke så ned på praksisen med å tegne penis på arbeidsplassen, samt ved å forsikre informantene om at dette er et fenomen jeg selv har erfaring med. Jeg opplevde at dette skapte en fortrolighet som jeg mener gjorde at informantene lettere åpnet seg for meg om temaet.

Hvordan finne en penistegner - utvalg og rekrutteringsprosess

Jeg hadde en forventning om å rekruttere informanter ved bruk av den såkalte snøballmetoden, der man først tar kontakt med et lite utvalg førstekontakter, som deretter kommer med videre anbefalinger om individer som kan være egnede kandidater (Tjora, 2018b, s. 135). Dette viste seg imidlertid ikke å virke helt slik jeg hadde håpet, da kun noen få av mine informanter satte meg i kontakt med flere intervjuobjekter, og snøballen dermed «stoppet å rulle», slik Tjora beskriver (s. 136). Jeg vet ikke hvorfor dette ikke fungerte, da det

ifølge alle informantene mine finnes flere penistegnere på deres arbeidsplass, men jeg valgte å ikke spørre mer enn én gang pr. informant for å unngå å trenge meg på. Jeg løste denne rekrutteringsstoppen ved å kontakte personer jeg kjenner eller kjenner til, for å høre om de kunne skaffe meg noen informanter.

Jeg har både bekjente og venner som jobber innenfor forskjellige yrker hvor det er nærliggende for meg å tro at det er kultur for å tegne en penis eller to i løpet av en arbeidsdag. Jeg sendte ut en melding til disse og spurte om de hadde noen kolleger som møtte kriteriene mine, og om de kunne tenke seg å nevne prosjektet mitt for dem, samt spørre om det var noe de kunne tenke seg å stille til intervju for. Dersom denne forespørselen ble møtt med positive reaksjoner, tok jeg etterpå kontakt direkte med informantene. Kriteriene mine for informanter på dette stadiet var ikke svært omfattende: Det var naturligvis viktig at disse menneskene faktisk innrømmet å tegne penis på arbeidsplassen sin, og jeg ønsket å snakke med individer jeg ikke kjente fra før. Jeg ønsket også at disse skulle være over 18 år, av etiske hensyn.

Jeg kom i kontakt med fire informanter. En av disse jobber som anleggsarbeider, primært med grøft/kloakk. Én er tunelldriver, én er snekker, og én jobber i stålindustrien. Av disse fire var tre menn, og én kvinne. Da jeg møtte opp for å gjennomføre intervjuet med tunelldriveren ble jeg overrasket med to ekstra informanter som tunelldriveren hadde bedt om å komme for å snakke om temaet. Dette intervjuet ble derfor et gruppeintervju, og jeg fikk dermed enda en tunelldriver i potten, samt en som på dette tidspunktet var ufør, men som tidligere har jobbet innenfor en rekke forskjellige yrker. Begge var menn.

I tillegg rekrutterte jeg en person i min nære omgangskrets, som også er anleggsarbeider, også primært i grøft/kloakk. Jeg var allerede klar over at han passet inn i kategorien «voksne mennesker som tegner penis på arbeidsplassen», og vi hadde av den grunn unnlatt å snakke for mye om temaet før intervjuet. Jeg gjennomførte mitt første intervju til dette prosjektet med denne personen, det ble avholdt 05.02.23 og hadde en varighet på 26 minutter. Selv følte jeg at dette intervjuet var litt merkelig, vi oppførte oss begge litt annerledes enn det vi ville gjort hvis det ikke var en lydopptaker til stedet. Likevel fikk jeg mye informasjon, og ikke minst en følelse av hvordan jeg skulle foreta de kommende intervjuene. Siden jeg hadde valgt å utføre ustrukturerte intervju uten en intervjuguide, brukte jeg pilotintervjuet til å peile meg inn på en del områder jeg ønsket å vite mer om hos de andre informantene. Deretter ble jeg stadig mer

sikker på hvilke spørsmål jeg skulle stille, eller hvilke tema jeg ønsket å få informanten til å snakke fritt om, for hvert intervju jeg gjennomførte. Etter denne første runden med intervju, hadde jeg klart for meg at jeg ønsket å peile samtalene inn på temaene 1) hvem på arbeidsplassen tegner/tegner ikke penis, 2) hvor, hvordan og med hva blir disse penisene ført i pennen, 3) hvordan vet man at det er greit å tegne penis i en gitt situasjon, 4) er det en form for hærverk og mobbing. I tillegg nevnte alle informantene selv på et eller annet tidspunkt noe om hvorfor de tror de selv og andre tegner penis på jobb, hvilke typer penistegninger som forekommer oftest, og hvor ofte dette fenomenet forekommer på deres arbeidsplass. Jeg fulgte derfor opp også disse temaene i de neste intervjuene.

Etter å ha gjennomført disse fem intervjuene forsøkte jeg å få tak i noen informanter til, denne gangen med mer snevre kriterier. Siden jeg allerede hadde snakket med én kvinne, ønsket jeg å få tak i en til. Jeg ville gjerne også snakke med flere industriarbeidere og snekkere, siden jeg på dette tidspunktet hadde en overvekt av anleggsarbeidere. Jeg sendte ut nye meldinger til folk jeg gikk på videregående sammen med, som jeg visste fortsatt jobbet i industri eller byggebransjen, og presenterte prosjektet mitt samt spurte om de jobbet sammen med noen som kunne passe kriteriene mine. Jeg sendte ut til sammen fem meldinger, men fikk dessverre ingen nye informanter på denne måten. Flere av de jeg kontaktet vedkjente at penistegning er noe som forekommer på deres nåværende eller forhenværende arbeidsplasser, men kunne ikke gi meg noen medarbeidere å kontakte. Dette kan være fordi de ikke visste av noen som bedrev denne praksisen, men det er også mulig at de spurte medarbeidere som da ikke var villige til å stille til intervju.

Jeg er bosatt i en relativt liten by, og ønsket ikke å publisere noen offentlig informasjon om prosjektet med mindre jeg så meg nødt til det. Jeg prøvde derfor nok en gang å rekruttere informanter gjennom felles bekjente, men valgte å utvide kriteriene mine til å gjelde alle personer som jobber innenfor det jeg anser som mannsdominerte yrker, og ikke kun kvinner og industriarbeidere. Slik fikk jeg to nye informanter, én anleggsarbeider som kjører gravemaskin, og én lagerarbeider som jobber i en byggevarebutikk. Jeg fikk også rekruttert en tredje person, som jobber som betongskjærer, men da denne personen stilte opp til intervju ble det klart at det hadde skjedd en misforståelse. Hen hadde absolutt jobbet i flere bedrifter hvor penistegning forekommer, men hadde ikke selv tatt del i denne praksisen. Selv om vi først

prøvde å gjennomføre en samtale rundt temaet, ble det til slutt klart at dataene fra dette intervjuet ikke ble riktige for resten av materialet mitt fordi hen ikke kunne svare på noen av spørsmålene jeg endte opp med å ønske svar på, f.eks. hvorvidt hen tegnet penis for å få en reaksjon, eller om det var noen situasjoner hen ikke ville tegnet penis i.

Jeg endte til slutt opp med ni informanter fordelt på syv intervjuer, samt en uformell samtale med en tiende informant. Dette var en telefonsamtale med en anleggssjef som hadde bedrevet penistegning på jobb i sine yngre dager. Han var imidlertid ikke interessert i å stille til intervju, da han selv sto hardt på at han ikke hadde noe nyttig å tilføye oppgaven min. Jeg var uenig, og forsøkte å overtale ham, men respekterte også avgjørelsen hans. Selv om denne telefonsamtalen, som varte nærmere tjue minutter, ikke ble tatt opp og transkribert, føler jeg likevel den ga med nyttig innsikt i temaet. Jeg har ikke prosessert noen personlig informasjon fra denne informanten, og kommer ikke til å bruke noen direkte sitater fra samtalen vår. Det var en av mine formelle informanter som tipset meg om denne mannen, og som ga meg telefonnummeret hans.

Her stoppet rekrutteringen av informanter opp. Jeg ville nå måtte ty til offentlige informasjonskanaler for å skaffe flere, ettersom jeg hadde «brukt opp» mine venner og bekjente. Tjora (2018b, s. 143) siterer Holter (1997) i sin bok *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*, som hevder at det som hovedregel er på tide å avslutte intervjurunden når man opplever en metning i dataene, altså at det ikke synes å komme frem nye momenter i hvert nytt intervju. På dette tidspunktet opplevde jeg, i tillegg til at det ble vanskelig å få tak i nye informanter, også en slags metning i dataene mine. Jeg følte dermed at det var forsvarlig å avslutte rekrutteringsprosessen på dette tidspunktet.

Griseprat og mange liter kaffe - gjennomføring av intervju

I forkant av intervjuene fikk informantene et informasjonsskriv og samtykkeskjema som de måtte skrive under på for å sikre frivillig deltakelse. Dette inneholdt informasjon om prosjektet, som dets varighet og omfang, samt informasjon om hvilke personlige data jeg kom til å samle inn og hvordan disse blir oppbevart. Informantene ble også informert om at alle

personlige data kommer til å bli slettet etter prosjektets slutt. Siden jeg behandler personlige data i dette prosjektet, er det meldt inn og godkjent av Sikt.

Alle intervjuene ble tatt opp med lydopptaker. Dette ble avklart med informantene på forhånd, både ved første kontakt, og på nytt igjen da vi møttes for intervju. Lydfilene ble lagret på en ekstern NTNU-server i henhold til NTNUs retningslinjer for datalagring. Deretter ble alle intervjuene transkribert ordrett. Det eneste som ble endret på var dialekter, samt enkelte talemåter og uttrykk, og navn/firmanavn som potensielt kan identifisere informanten. Informantene har også fått pseudonymer som brukes både i transkripsjonene og i denne oppgaven. Nedenfor følger en oversikt over informantenes pseudonym, alder, og yrke.

Navn	Alder	Yrke
Anton	32	Anleggsarbeider
June	26	Anleggsarbeider, student
Ronny	36	Tunelldriver
Balder	42	Tunelldriver
Ruben	32	Ufør
Sander	34	Tømrer
Konrad	28	Industriarbeider
Trond	38	Maskinfører
Geir	30	Lagermedarbeider
Ragnar (uformell informant)	I 50-årene	Anleggssjef

Tabell 2. Oversikt over informanter

Intervjuene ble gjennomført mellom 02.02.23 og 24.02.23, og hadde alle en lengde på mellom 26 og 47 minutter. Tjora (2018b, s.147) skriver at en i dybdeintervjuer ønsker å skape en trygghet hos informanten, og en avslappende situasjon som kan føre til god refleksjon. Jeg hadde dette i tankene da jeg valgte å gjennomføre intervjuene ansikt til ansikt, og da jeg lot

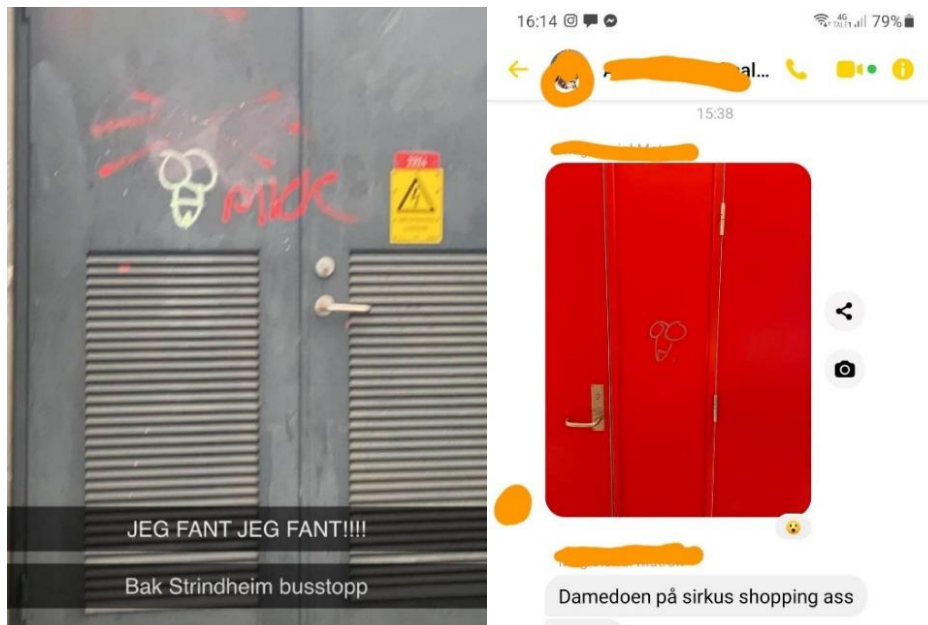
informantene velge hvor vi skulle møtes. Tre av intervjuene ble gjennomført i mitt hjem, to i hjemmene til informantene, ett på byens campus og ett ble gjennomført på en kafé. De gangene jeg møtte informanter i mitt hjem tilbød jeg kaffe og kjeks, og de jeg møtte på campus og på kafé fikk tilbud om å bli påspandert kaffe eller brus. De gangene jeg møtte opp hos informantene hadde jeg ikke noe med meg, men fikk tilbud om, og takket ja til, kaffe.

Intervjuene mine ble i all hovedsak strukturert som en fri samtale, hvor jeg stilte spørsmål til ting de snakket om hvis det var noe jeg ønsket at de skulle utdype. Jeg startet hvert intervju med å spørre om informanten hadde tenkt noe på temaet på forhånd, eller om det var noe spesielt hen ønsket å starte med. For å få samtalen til å føles mest mulig naturlig skjøt jeg også inn med egne observasjoner der det passet seg. Jeg var påpasselig med å nevne min egen erfaring med temaet i løpet av samtalen, da jeg, i tråd med det Roulston (2010) skriver om romantisk intervju, tenkte det kunne gjøre informanten mer komfortabel med å snakke om penistegninger på arbeidsplassen hvis de visste at jeg hadde førstehåndskjennskap til fenomenet, og hvis de ikke fikk følelsen av at jeg så ned på denne praksisen. Jeg forklarte at min interesse for dette stammer fra min tid som industriarbeider, og at dette var noe jeg var vant med, og jeg ga ikke uttrykk for å synes slike tegninger er en uting. Jeg passet også på å nevne at jeg selv har tegnet penis i arbeidssammenheng.

Et induktivt utgangspunkt, en abduktiv forskningsprosess, og en promiskuøs analyse

Tjora (2018b) beskriver en induktiv framgangsmåte som «eksplorerende og empiri-drevet (s. 24). Arbeidet med denne oppgaven startet i aller høyeste grad slik, da jeg kun hadde en interesse for det brede fenomenet penistegning som utgangspunkt. Det første arbeidet startet allerede et halvt år før jeg formelt var i gang med masteroppgaven i januar 2023. Min nysgjerrighet rundt dette temaet stammer fra spørsmålet «hvorfor tegner voksne mennesker peniser?», som min tante stilte, mer eller mindre retorisk, da vi et halvt år før dette igjen snakket om merkelige opplevelser på jobb (hun jobbet tidligere som renholder). Dette spørsmålet satte i gang en tankeprosess, som da sommeren 2022 førte til at jeg inviterte mine venner i Trondheim til å bli med på en «penispromenade» i byen. Vi møttes en sommerdag for

å saumfare Trondheims gater etter penistegninger, hvilket ga det overraskende resultatet én og en halv penistegning. Jeg penset meg deretter inn på arbeidsplassen som arena, og hadde allerede måneder før det formelle arbeidet satt i gang en eksplorerende prosess hvor empiriske betraktninger var med på å styre forskningskursen.

Bilde 2 og 3. Selv om vi ikke fant så mye av interesse under penispromenaden, fortsatte mine venner å lete etter penisbilder. De sender meg fortsatt bilder av det de finner, her er eksempler fra offentlige steder i Trondheim. Bildene er delt med tillatelse fra avsendere.

Det videre arbeidet har også holdt seg svært eksplorerende og induktivt, da jeg i stor grad har latt datamaterialet bestemme hvilken retning jeg har gått i. Likevel har jeg ikke ført en rent induktiv tilnærming, hvor teorien først har kommet inn etter at datamaterialet var ferdig kodet. Selv om informantenes subjektive meninger og opplevelser har vært viktigst i mitt arbeid, samt utslagsgivende for *hvilken* teori jeg har endt opp med å ta i bruk, har også teorien spilt inn i arbeidet med kodingen av datamaterialet. Slik har jeg endt opp med en mer abduktiv tilnærming, hvor ifølge Alvesson og Sköldberg, sitert i Tjora (2018b), teorier og perspektiver spiller inn i løpet av forskningsprosessen, selv om den starter fra empirien (s.33). Atkinson (2015) skriver at data er noe man må tenke gjennom, og tenke med. Det er noe vi interagerer med, og at for å gjøre det må vi også bringe idéer *til* dataene (s.11). Dette er noe

jeg kjenner igjen fra mitt arbeid, og jeg vil tørre å påstå at både penispromenaden et halvår i forkant av oppgavens oppstart, samt måten jeg har hoppet fram og tilbake mellom koding og analyse (dette forklares nærmere i kodeseksjonen under), har vært med på å bringe idéer til dataene.

Analyseprosessen – hulter til bulter, men systematisk sådan

Childers (2014) slår et slag for noe hun kaller en «promiskuøs analyse». Hun forklarer hvordan analyse av data tradisjonelt sett blir ansett som fase nummer to i en forskningsprosess, klemmt inn mellom datainnsamling og skriving. Hennes forslag til en promiskuøs analyse legger til rette for å tenke at forskningen er en noe mindre lineær prosess, der skriving, tenking og teoretisering skjer på samme tid, uten å forholde seg til gitte rammer av faser, tid og rom. Mitt arbeid med denne masteroppgaven har på ingen måter vært en lineær prosess slik som Childers her snakker om, men snarere en krokete vei som har buktet seg etter et landskap av venting, muligheter, og utnyttelse av de ressurser som til enhver tid har vært tilgjengelig. Jeg vil argumentere for at min analyseprosess har vært promiskuøs i Childers betydning, på den måte at jeg ikke har separert koding og analyse av datamaterialet i to separate prosesser, men heller hoppet litt imellom og latt det ene påvirke det andre.

Kodeprosessen stoppet opp en periode, da jeg var nødt til å bruke tid på å finne ut hvilke teorier jeg skulle benytte til analysearbeidet. Likevel, innimellom all lesing, begynte jeg også skrivingen, for ikke å snakke om tenkingen. Jeg så ut fra de første kategoriene jeg lagde meg, før jeg hadde lest teori, at jeg var interessert i gruppedannelser på arbeidsplassen. Jeg kunne derfor begynne analysearbeidet før teorien var på plass og kodingen komplett, ved at jeg analyserte de kodene jeg allerede hadde laget for å identifisere hvilke grupper på arbeidsplassen informantene selv identifiserte. Denne første analysen påvirket så hvilke teorier jeg endte opp med å benytte for de neste stegene i kodingen, hvor de nye kodene igjen påvirket den resterende analyseprosessen. Slik mener jeg min arbeidsprosess virker mer sirkulær enn lineær, og at datamaterialet mitt har vært noe jeg ikke bare har generert og analysert, men også interagert med, jamfør Atkinsons betraktninger (2015, s. 11).

Kodeprosessen – mening og sortering av «kuk» og tilhørighet

Jeg har i alle transkripsjoner anonymisert informantene. Informantene kommer fra fire forskjellige kommuner på Helgeland, og de har derfor alle tilnærmet lik dialekt. Jeg har likevel valgt å skrive om talemåter som er spesielle for den ene eller andre plassen, for at det ikke skal være mulig å peke ut hvem som kommer fra hvilken kommune. Jeg har også skrevet alle dialekter om til bokmål i transkripsjonene. Likevel har jeg valgt å beholde enkelte uttrykk som jeg mener står seg godt i denne oppgaven, for eksempel uttrykket «surkuk» som av informantene blir brukt om det som kan kalles en «grinebiter».

For å sortere dataene brukte jeg kodeprogrammet NVivo. Kodeprosessen min er sterkt inspirert av Gioia-metoden (Gioia et al., 2013). Første steg i kodingen skjedde ved at jeg gikk gjennom hvert transkriberte intervju, og genererte empirinære koder ut fra utsagn informanten hadde kommet med. Her er et eksempel:

Nei, det er mer kuk i grøfta. Tror jeg. For eh, mange av de som kjører maskin er liksom drit lei, og... gamle gubber som har arbeidd seg opp til å være i maskin, og da blir de litt mer seriøs, men ikke alle, da. (June)

Denne koden fikk det empirinære navnet «det er mer kuk i grøfta». Ved å gi kodene slike navn som ligger tett opp mot det som ble sagt, sørget jeg for å bedre huske hva hver kode handlet om da jeg startet analyseprosessen.

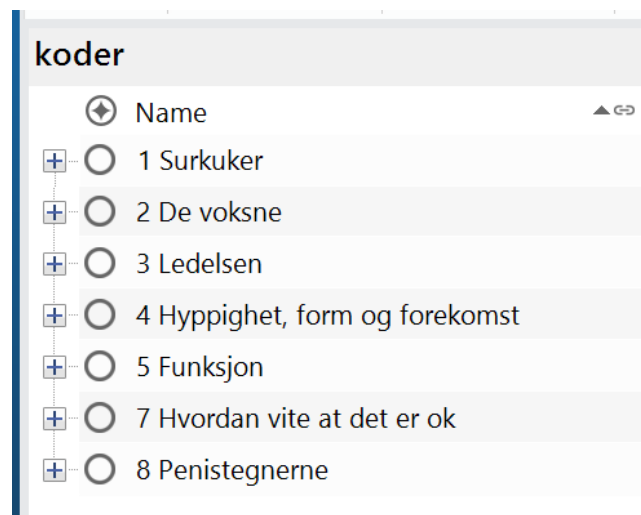
I de fleste tilfeller ble hvert utsagn én kode i denne første sorteringen, men av og til der utsagnene var korte eller nært beslektet ble de også kodet inn i samme kode. På samme måte ble også veldig lange utsagn, eller passasjer der informanten snakket om flere ting uten noen særlig pause imellom, delt opp i flere koder. For eksempel er utdraget nedenfor tatt fra transkripsjonen av min samtale med informanten June:

- (1) Ja, jeg prøver liksom å normalisere at de kan være seg sjøl, så blir det sånn ja, men det er noen ganger der jeg liksom på en måte går langt over streken, eller ikke langt over, men der jeg ser at de blir sånn paff, de tør ikke si noe til slutt, fordi jeg er for grisete, ikke sant? Jeg har liksom tatt over den der, heheh, griserollen på en måte.
- (2) Men så er det, nå i dag tegner jeg jo ikke så mye kuk, men det hender seg jo, som jeg sier, med snø og støv, at jeg bare... tegner en liten kuk, liksom hehehe. Jeg vet liksom ikke hva som går i tankene mine, men plutselig begynner jeg bare
- (3) Det er liksom en normalitet rundt det, tror jeg. Det er liksom også vanskelig for meg å skulle snakke for de andre, men jeg tenker at det er ganske likt, eh, tankegangen der de bare begynner å tegne. For, ja, de blir jo annerledes når det kommer en dame inn, så med en gang jeg har gjort det, så er det jo greit, hehehe. (June)

I dette tilfellet snakket June i ett uten at jeg behøvde å kommentere eller stille noen spørsmål. Under kodingen delte jeg dette utdraget inn i tre koder, da jeg identifiserte at hun her snakket om to forskjellige ting: 1) hvordan nye arbeidskolleger reagerer når June, som kvinne, tegner penis foran dem, 2) at hun ikke tegner penis like ofte nå som det hun gjorde tidligere (det hører til saken at hun for tiden etterutdanner seg for å bli ingeniør, og dermed får en formannsstilling på arbeidsplassen), og 3) beslektet med den første koden snakker hun igjen her om hvordan det oppleves å være kvinne blant penistegnerne.

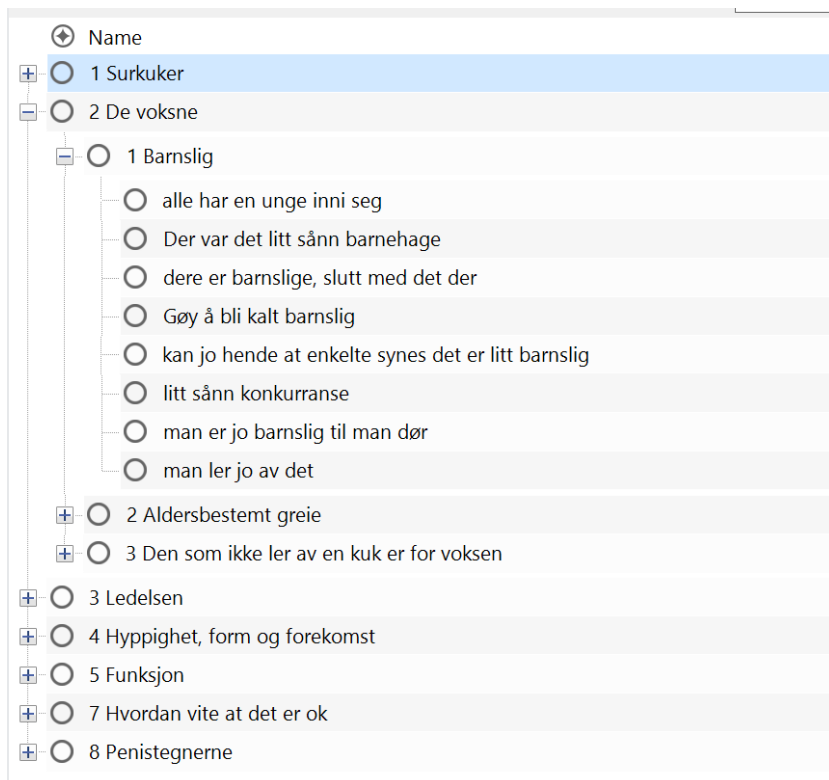
I første omgang kodet jeg nærmest hele transkripsjonen, og utelot kun lengre digresjoner som helt klart ikke omhandlet oppgavens tema. Jeg har ikke inkludert mine spørsmål i kodene. Etter denne første runden endte jeg opp med 298 koder. På dette tidspunktet hadde jeg ingen teori i tankene, og sorterte kodene inn i kategorier basert på hva kodene handlet om. For eksempel så lagde jeg kategorien «humor og humør», hvor jeg la inn alle kodene som sa noe om at informantene synes penistegninger er gøy, eller at de på noe vis endret informantenes humør. På dette stadiet hadde jeg enda ikke klart for meg hvilken teori jeg ønsket å belyse dette fenomenet ut ifra, og etter at jeg hadde satt alle kodene inn i kategorier, ble kodeprosessen satt på vent. Jeg benyttet meg likevel av disse kategoriene for å få en fornemmelse av hvilken retning jeg nå ønsket å ta arbeidet i, og dette var med på å bestemme hvilke teorier jeg valgte å lese.

Etter å ha bestemt meg for hvilke teoretiske tilnærminger jeg ønsket å føre, gikk jeg tilbake til arbeidet med kodene. Jeg gikk ett steg bakover, og jobbet på nytt med de opprinnelige kodene, altså datamaterialet slik det var før jeg sorterte kodene inn i kategorier. Årsaken til dette var at jeg etter å ha lest meg opp på teori, ikke lenger syntes at de kategoriene jeg hadde laget var helt fordelaktige for det videre arbeidet. Jeg laget derfor nye kategorier ut ifra teori, og sorterte de opprinnelige kodene inn i disse nye kategoriene.

Bilde 4. Kodekategorier.

Dette bildet viser hvilke kategorier jeg endte opp med etter å ha bestemt for hvilke teoretiske betraktninger jeg ønsket å bruke i denne oppgaven. I korte trekk ble jeg, etter å ha funnet riktig teori, klar over at jeg ønsket å analysere datamaterialet med utgangspunkt i gruppedannelse og symbolsk interaksjon. Jeg beholdt tre av de originale kategoriene mine, som er de tre første vist på bildet over. Dette er grupper på arbeidsplassen som jeg identifiserte utfra hva informantene hadde å si om hvem som tegner/ikke tegner penis på jobb, samt hva pensitegnerne selv mener om disse gruppene.

Bilde 5. Kodenivåer.

Bildet over viser hvordan jeg i noen av kategoriene sorterte kodene inn i underkategorier. Kategorien «de voksne», som er betegnelsen på en av de gruppene jeg identifiserer i analysen, inneholder alle koder som sier noe om at informantene, eller andre, betrakter praksisen med å tegne penis på jobb som noe «barnslig». «De voksne» inneholder også alle koder hvor informantene sier noe om at eldre arbeidere ikke deltar i praksisen, eller hvor ordet «voksen» brukes. Disse kodene er videre sortert inn i de tre underkategoriene «barnslig», «aldersbestemt greie» og «den som ikke ler av en kuk er for voksen». Bildet over viser alle koder som ligger i kategorien «barnslig».

Det kunne også hende at én kode ble sortert inn i flere tema, dersom dette var relevant. For å vise et eksempel bruker jeg igjen dette utsagnet fra June:

Nei, det er mer kuk i grøfta. Tror jeg. For eh, mange av de som kjører maskin er liksom drit lei, og... gamle gubber som har arbeidd seg opp til å være i maskin, og da blir de litt mer seriøs, men ikke alle, da. (June)

Denne koden sier både noe om hvor det ifølge June kan dukke opp penistegninger, samt noe om at «gamle gubber» på arbeidsplassen sitter mest i anleggsmaskiner i løpet av dagen (og ikke tegner like mye penis som de som jobber i grøfta). Denne koden passer derfor inn i flere kategorier, og jeg har plassert den både under «surkuker» og under «hyppighet, form og forekomst». Dette blir bedre illustrert av disse bildene:

Code	Count 1	Count 2
1 Surkuker	0	0
○ blir bare tegnet mer, så går det o	1	1
○ det er jo bare arbeidskolleger	1	1
○ Det er mer kuk i grøfta	1	1
○ er det ikke noe for deg, så er det	1	1
○ går du og er seriøs hele tiden bli	1	1
○ han der er litt for seriøs, og det e	1	1
○ havna på en ny plass hvor alle er	1	1
4 Forekomst	0	0
○ de er jo overalt	1	1
○ de er liksom overalt	1	1
○ der jeg vet den får oppmer	1	1
○ der sitter man alene og kan	1	1
○ det dukker opp en kuk hver	1	1
○ det er alltid en kuk inni en v	1	1
○ det er alltid noen som fyller	1	1
○ det er mange på garderobe	1	1
○ Det er mer kuk i grøfta	1	1

Bilde 6 og 7. Eksempler på kodesortering.

Gyldighet og pålitelighet – noen tanker om forskningens kvalitet

Ifølge Tjora (2018b) handler forskningens gyldighet om hvorvidt de svarene vi finner i forskningen, faktisk er svar på de spørsmål vi prøver å stille (s. 232). Her trekker Tjora fram en måte å teste forskningens gyldighet på, ved å føre en dialog med forskersamfunnet. Denne innebærer å forholde seg til aktuelle teorier og perspektiver, samt til tidligere forskning som er gjort innenfor samme tema som en forsker på, eller som har brukt samme metoder som ens egen forskning benytter (s.233-234). Friberg (2019) legger til at det også er relevant å vurdere forskningens pålitelighet utfra hvor nyttig kunnskapen som legges fram, er. Her trekkes det fram som eksempel hvorvidt den nye kunnskapen gjør det mulig å orientere seg bedre innenfor et sosialt felt.

Hvorvidt de svarene jeg finner i denne oppgaven faktisk er svar på de spørsmål jeg stiller, tenker jeg er ganske enkelt å svare på. Med tanke på at jeg har hatt en svært eksplorerende inngang til dette prosjektet, har spørsmålene i stor grad blitt til etter at dataene har røpet svarene for meg, dermed vil naturligvis svar og spørsmål ha en stor grad av samsvar. Å teste dette ved å føre en dialog med forskersamfunnet, her forstått som å forholde seg til tidligere forskning og metoder rundt temaet, kan kanskje være noe vanskeligere å argumentere for med tanke på at jeg forsker på et relativt ukjent tema. Likevel har jeg vært påpasselig med å føre et bredt litteratursøk i forkant av og underveis i arbeidet, og jeg støtter meg på så relevant forskning som jeg har klart å spore opp. At kunnskapen jeg her avdekker kan hjelpe andre med å bedre orientere seg i det grumsete farvannet som er kultur for penistegning på jobb, er jeg ikke i tvil om. Jeg skal ikke være så bastant at jeg tør å hevde at det er forskningens kvalitet som sørger for dette, men det er ikke til å komme bort fra at den eneste kunnskapen på et område vil være til større hjelp med å orientere seg bedre og bredere i et felt, enn hva null kunnskap kan.

Når det kommer til forskningens pålitelighet er det underliggende at forskeren alltid vil ha en form for engasjement i temaet hen forsker på. Heller enn å tilstrebe fullstendig nøytralitet, bør en være så åpen som mulig om ens egen posisjon og engasjement, samt redegjøre for hvordan dette kan påvirke forskningsarbeidet (Tjora, 2018b, s. 235). Benson og O'Reilley (2020) går videre med dette, og skriver om hvordan vi som forskere, og menneskelige aktører, må tenke over vår rolle i tolkningen av sosiale praksiser. Her trekkes det fram å tenke over hvordan en får tilgang til det som det forskes på, hvilke former for og nivåer av støtte en har, hvem som finansierer forskningen, hvilken kontroll vi har over den samt hva som skjer med resultatene.

Selv har jeg vært åpen om mitt engasjement i dette temaet ved å forklare hvilken erfaring jeg har med fenomenet penistegning på jobb, både for leserne av denne oppgaven, og for informantene under intervjuene. Denne erfaringen går som tidligere nevnt ut på at jeg har jobbet på flere arbeidsplasser hvor penistegninger var en normal forekomst, samt at jeg selv har tegnet noen få penistegninger på disse arbeidsplassene. Jeg har også forsøkt å si noe om hvordan dette kan påvirke arbeidet med denne oppgaven, nærmere bestemt hvordan jeg tror mitt engasjement har vært med på å gjøre informantene mer villige til å åpne opp om temaet. Det skal også nevnes at jeg har vært åpen om hvordan jeg ved å rekruttere en person fra min

nære omgangskrets fikk gjennomført pilotintervjuet mitt, som igjen la grunnlaget for det videre arbeidet med oppgaven.

Det kan også være greit å her si noe om hvordan mitt syn på dette fenomenet kan være med på å styre analysen av dataene. Selv om jeg forsøker å holde et objektivt blikk gjennom hele prosessen, er det ikke til å komme bort fra at det bak min nysgjerrighet også ligger en form for aksept for praksisen med å tegne penis på arbeidsplassen. Som jeg beskrev innledningsvis i metodekapitlet, finnes det mange som forbinder dette temaet med noe negativt, som diskriminering og mangel på intelligens. Dersom jeg hadde hatt en lignende oppfatning, ville dette ha blitt en svært annerledes oppgave. Etersom jeg heller har en slags fascinasjon for denne praksisen, og gjennom mine tidligere arbeidsforhold og nåværende bekjenskaper til mennesker som bedriver en slik praksis, er det ikke uventet at min analyse av peniser ført i pennen på arbeidsplassen ender opp med å finne en munter og mer uskyldig mulig forklaring for hvorfor disse voksne menneskene velger å utøve den kunstneriske utfoldelse som de gjør.

Analyse og diskusjon

Dette kapitlet utgjør oppgavens analyse, samt diskusjon. Analysen er strukturert slik at jeg legger fram utdrag fra dataene mine, hvorpå jeg forklarer hvorfor akkurat dette utdraget er interessant, og hva dette kan bety i lys av det teoretiske rammeverket jeg har lagt til grunn for analysen. Funnene diskuteres der de presenteres, da dette for meg synes å være den mest ryddige måten å gjøre det på.

Analysen har to hoveddeler. Den første identifiserer de ulike gruppene på arbeidsplassen – både den gruppen som tegner penis, og de gruppene som ikke gjør det. Denne delen av analysen ble i stor grad skrevet før jeg hadde gjort ferdig arbeidet med koding, og før jeg hadde bestemt meg for hvilke teorier jeg ønsket å bruke for det videre analysearbeidet. Den andre delen av analysen fokuserer på selve praksisen med å tegne penis på jobb, og her går jeg nærmere inn på ulike funksjoner dette har for penistegnerne. Det er i denne delen av analysen det teoretiske rammeverket blir flittigst brukt.

Oppgavens begrensninger

Før jeg setter i gang med analyse og diskusjon, ønsker jeg kjapt å redegjøre for oppgavens begrensninger. Som jeg allerede har poengtert, er denne oppgaven rotet i det sosialkonstruktivistiske. Argumentene jeg presenterer videre tar utgangspunkt i hvordan informantene mine, altså den gruppen mennesker som tegner penis, selv oppfatter dette fenomenet. Det er ikke til å legge skjul på at penistegning for denne gruppen er et positivt ladet uttrykk, og funnene jeg gjør i dette arbeidet vil derfor farges av denne oppfatningen. Det er likevel mulig at de gruppene på arbeidsplassen som ikke deltar i penistegning, ikke oppfatter symbolet på samme måte som penistegnere gjør. De som tegner penis på jobb hevder selv at det ikke er vondt ment, at det ikke er en form for mobbing eller diskriminering, og at det er en måte å spre godt humør på arbeidsplassen. For de gruppene som gjennom denne praksisen blir ekskludert fra penistegnergruppa, kan det imidlertid oppfattes på en helt annen måte, som det dessverre ikke er rom for å utforske her.

Penistegnerne – hvem er de?

For å få en bedre forståelse av penistegnerne som gruppe, vil jeg trekke frem data hvor penistegnerne selv sier noe om hvem de er. Det har blitt klart for meg at penistegnerne i stor grad skaper sin identitet ved å definere «de andre», altså sier de noe om hvem de er ved å si noe om hvem de *ikke* er. Fine (1994, sitert i Schwalbe et al., 2000) kaller dette for «othering», og definerer det som en prosess der en dominerende gruppe kreerer en mindreverdig gruppe på bakgrunn av egendefinerte kategorier samt tanker om hva som avgjør hvorfor man tilhører disse kategoriene. Dette er en del av det Lamont (1992) kaller «boundary work», grensarbeid, hvor gruppemedlemmer ved å dra symbolske grenser mellom seg selv og andre grupper, skaper sin egen identitet (s. 11). Jeg vil derfor gå nærmere inn på hvem penistegnerne identifiserer som ikke-tegnere på egen arbeidsplass lenger ned i analysen, samt peke på hvordan dette også sier noe om hvem penistegnerne selv er.

Et fellestrekk hos penistegnerne, er at ingen av dem egentlig vet hvorfor de bedriver den praksisen de gjør. Det å føre penisen i pennen ser ikke ut til å være en overveid og nøye planlagt handling:

Men, så har jeg aldri tenkt over hvorfor man gjør det [tegner penis], heller. Det er bare et sånn innfall, så gjør man det, og ler litt av det. (Trond)

Hvorfor vi gjør det, vet jeg ikke. Noen synes sikkert det er artig, og, noen har sikkert kompleks hehehe, jeg vet ikke! Det er veldig rart, jeg har alltid lurt på det der. (Sander)

Spørsmålet synes jeg var litt sånn, og så begynte jeg å tenke litt på, rundt det, med kukbilder, hvorfor vi gjør det. [...] Så spurte jeg også de andre kompisene mine som jobber ute, og ja, nei, de tegner jo på bilene og, når det er snø og støv. Hehehe. Ja, men de har jo ikke noe konkret svar på hvorfor, det har de ikke, hehehe. (June)

De fleste av informantene later heller ikke til å ha tenkt så nøye gjennom hvorfor de gjør som de gjør, eller hva det betyr for dem. Noen penistegnere funderer litt over hvorfor dette er noe de gjør, mens for noen er det en rett fram sak: «Vel, hvis jeg tegner en penis, så tegner jeg en penis fordi jeg har lyst til å tegne en penis» (Anton).

«Det er en manning, det der»

Det er, ut fra mitt datamateriale, helt klart at flere menn enn kvinner bedriver denne praksisen, og både mine egne og mine informanters erfaringer og undersøkelser viser at dette er noe som i hovedsak finner sted i mannsdominerte arbeidsmiljø. Likevel har jeg én kvinne blant informantene mine, som har lang erfaring med penistegning på jobb. Flere av de mannlige informantene rapporterer også om kvinnelige arbeidskolleger som enten deltar med egne tegninger, eller som synes det er gøy: «Nei, jeg har jo hatt kvinnfolk sammen med meg, og de ler jo, og synes det er gøy, men de har ikke gjort det [tegne penis]. Det er en manning, det der» (Sander).

Neida, nærmere slutten på gammeljobben var det flere kvinnfolk, og det var relativt grove samtaler som de tok del i, og enkelte ganger var det de som var verst, også. Men sånn å tegne [penis], så tror jeg nok faktisk i hovedsak det er mennene, ja. (Konrad)

Det er mange ganger vi har blitt oppfordret [til å tegne penis] gjennom dem, så. Og det starta faktisk den, den første pakken jeg sendte ut så var det min overordnede, ei dame, som oppfordret meg til å tegne en kuk [på pakken], sånn spurte om jeg turte. (Geir)

Nei, det hender jo de gjør det [tegner penis] sjøl, faktisk. Vi hadde jo en kvinnelig lærling, og hun gjorde jo det. Ja. Det ble tegna på, jeg tror det ble faktisk tegna på kjeledressene og, og det var hun som tegna, så, ja. (Ronny)

Min kvinnelige informant har jobbet som anleggsarbeider i mange år, og er en dreven penistegner. Selv ordlegger hun seg slik når jeg spør om temaet: «Ja, det blir litt sånn, litt hjernevaska, hehehe jeg har jo jobba i anleggsbransjen i åtte år, så det blir jo litt sånn, man blir jo litt grisete sjøl» (June). Som nevnt i ordlisten tidligere i oppgaven, er det å være grisete for nordlendinger det samme som å utvise humor av bl.a. seksuell eller kroppslig art. Her sikter June til det at hun selv har blitt en penistegner etter å ha jobbet sammen med andre med denne typen humor i flere år. Dette tyder på at trangen til å tegne en penis på jobb ikke nødvendigvis er medfødt, men heller tillært gjennom en unik arbeidskultur.

[...] de blir jo litt sånn sjokkert hver gang jeg kommer på en ny plass, med nye folk, så blir de litt sjokkerte over ehh, hvor rett fram jeg er på det, at eh, de er litt sånn de prøver å, at ok, nå er det ei dame her, de tenker at nå må vi skjerpe oss, men så er det jo jeg som blir grisen, ikke sant? Hehehe, så blir de sånn, ok, men da kan jo vi også være det. (June)

Av det June forteller her, kan vi dra slutningen at kvinnelige penistegnere er unntaket heller enn regelen. Vi kan lese at når June kommer inn på et nytt område der ikke alle kjenner henne fra før, modererer penistegnerne sin oppførsel ved å «skjerpe seg». Det kan altså se ut til at de ikke ønsker å tegne penis foran en ukjent kvinne før de vet hvordan hun vil reagere. Når June da uoppfordret tegner en penis blir arbeiderne først «sjokkerte over hvor rett fram hun er», før de så forstår at det betyr at de kan fortsette med sin vante praksis i hennes nærvær. June gir her penistegnerne signal om at hun hører til gruppa, ved å utvise respekt for gruppas symbol samtidig som hun gir de øvrige medlemmene rom til å «være seg selv», som hun selv sier. Dette kan sees i sammenheng både med Collins' tanker om å utvise respekt for gruppa og gruppas symboler, som så fører til økning i gruppesolidaritet (2005, s. 109), og med Lamonts teori om grensarbeid (1992, s. 11). Grensarbeidet skjer med det at June initierer kontakt med gruppa og medlemmene aksepterer henne ved å fortsette tegningen i hennes nærvær etter at de har fått vite at hun også er en penistegner. Den symbolske grensen mellom penistegnere og ikke-tegnere blir her dratt på nytt, og omslutter nå også June. Løvgren & Orupabo (2018) poengterer at slike grenser er relasjonelle, som vi kan bekrefte av denne hendelsen.

Dette er også et eksempel på Lysgaards (1981) *gruppemedlemskap*. Her viser June at hun ønsker seg medlemskap i gruppa, og de andre medlemmene godtar henne ved å fortsette tegningen etter at hun har søkt medlemskap med sin tegning. June blir dermed en del av gruppemedlemskapet på arbeidsplassen, og ikke kun medlem av *kollektivsystemet*, som omfatter alle på arbeidsplassen under ledelsen (s. 61). Det er interessant i denne sammenheng å påpeke at June selv må vise sin posisjon som penistegner, mens de mannlige informantene nevner at de selv kan invitere andre menn inn i gruppen ved å tegne penis først (dette kommer jeg tilbake til senere). Dette kan selvfølgelig være en tilfeldighet siden jeg ikke har snakket med flere kvinner, men jeg mener likevel det bør nevnes.

«Kanskje fordi det er et sterkt mannsdominert yrke, at det er noe som henger igjen» (Trond). Her svarer Trond på en kommentar fra meg, der jeg etter å ha delt egne erfaringer fra

forskjellige arbeidsplasser jeg har jobbet på, nevner at jeg lurer på hvorfor det er kultur for å tegne penis på noen arbeidsplasser, men ikke på andre. Han, i likhet med flere av mine informanter, lurer på om det kan ha noe med å gjøre at det er mannsdominerte yrker, og at det er noe som «henger igjen». Hva praksisen med å tegne penis henger igjen *fra*, vet jeg ikke, men dette er nok et eksempel på at det er mye som tyder på at penistegning er en praksis som oftest forekommer i slike arbeidsmiljø. Geir drar også en parallell mellom penistegninger og mannsdominerte yrker: «[...] tror du var inne på noe da du sa industri, det er jo et skittent yrke, mange sier det er et mannsdominert yrke». Her snakker han om sin nåværende jobb som lagermedarbeider i en byggevareforretning, og sammenligner det med å jobbe som industriarbeider, som også er et «skittent yrke». Under kan man se et eksempel på en penistegning funnet på en «skitten» arbeidsplass.

Bilde 8. En penistegning fra et industriområde. Innsendt av informant.

Det nærmeste jeg kommer noen antydning til hvorfor det er mer vanlig å tegne penis i mannsdominerte yrker enn andre, kommer fra min samtale med Geir:

Nå er det jo som sagt, vi er jo bare mannfolk ute nå, på kald [lageret i byggevareforretningen]. Og det ble vel mer av det [penistegning] nå når vi er kun gutter, men jeg tror ikke det er noe

sånn at vi ikke skal gjøre det foran kvinnfolk. Det er bare mer normalt [blant menn]. Vi alle sammen har det [penis]! Vi alle sammen er det [se «kuk» i ordlisten] til tider. Så. (Geir)

Geir hevder her, som vi har sett av andre utsagn i dette underkapitlet, at det er mer normalt å tegne penis blant menn. Han legger til at «vi alle sammen har det! Vi alle sammen er det til tider». Dette er ikke noe tydelig svar på hvorfor det er flest menn som tegner penis, men det kan av dette se ut til at det for noen har noe å gjøre med det å ha en penis, og det å oppføre seg som en kuk (se ordliste for beskrivelse av dette).

Til slutt vil jeg gjerne bemerke at det for meg ikke er mulig å si noe om hvorvidt det å tegne penis på arbeidsplassen faktisk *er* en «manneting» eller ikke, men det kommer tydelig fram av datamaterialet at informantene mine mener det er det. På denne måten konstruerer informantene et verdenssyn hvor dette er en sannhet, og hvor kvinner har lov til å delta i praksisen etter å ha uttrykt et ønske om å tilhøre denne gruppa.

«[...] alle har jo en innvendig gris i seg,» - Hvor vanlig er det egentlig å tegne penis på jobb?

Selv om jeg ikke har foretatt noen systematisk undersøkelse av hvilke yrker hvor penistegning er vanlig, og hvilke hvor det ikke er det, har vi nå sett at mange tror det forekommer oftere i typisk mannsdominerte yrker, enn i andre. For ordens skyld kan jeg også nevne at jeg kontaktet folk, uten å få tak i voksne penistegnere, på følgende arbeidsplasser: hotell, flyplass, videregående skole, transportfirma, renholdsfirma, gårdsbruk, vekterfirma, lastebilverksted, blikkenslagerverksted, kommunehuset, rådgiverbedrift og ingeniørkonsulent.

Men, hvor utbredt er egentlig praksisen med å tegne penis, på de arbeidsplassene hvor dette finner sted? Flere av mine informanter gir uttrykk for at det er ganske vanlig der de jobber:

Ja, noen gjør det vel kanskje ikke, men flesteparten tror jeg er veldig ivrige [på å tegne penis], hehehe. (Ronny)

Men, nei, de fleste har, jeg tror alle har tegna en kuk som jeg har jobba med. (Sander)

Ja, jo de fleste gjør jo det, eller ikke de fleste, men mange gjør det. (Trond)

Og, ja, jeg merker at nesten alle jeg har jobbet med har jo gjort det, de har tegnet kuk, eller skrevet kuk, eller hestkuk eller ett eller annet, på bil, eh, altså ikke med tusj eller noe, men når det snør ute, og vi går rundt og må vente. (June)

For flere av informantene er praksisen med å tegne penis på jobb noe hverdagslig som mange, om ikke de fleste, holder på med. Dette betyr nødvendigvis at det også er folk på arbeidsplassen som *ikke* tegner penis på jobb, og dette skal vi også komme nærmere inn på snart.

Nei, det er som regel den, ehm... eller ja, det er ganske likt, tror jeg, for det er... ja, det er faktisk ganske likt, det er fifty fifty sånn som jeg har vært borti. Men jeg føler jo at den grisegruppa er jo litt større, fordi alle har jo en innvendig gris i seg, men det er noen som ikke står fram. (June)

Jeg vil igjen kommentere begrepet «grisetete». Slik June bruker det her, betyr det å ha en innvendig gris i seg at man synes det er gøy med for eksempel penistegninger. «Grisegruppa» blir i denne forstand en annen betegnelse på penistegnerne.

June svarer her på spørsmål om hvorvidt det å tegne penis på jobb er en utbredt praksis på de arbeidsplassene hun har vært innom. Hun starter med å si at de som tegner og de som ikke tegner penis tilhører to like store grupper, før hun så reflekterer over at siden «alle» har en «innvendig gris i seg», selv om noen ikke tør å stå fram, så er kanskje gruppa som tegner penis litt større enn den som ikke gjør det. Dette tyder på at man kan være medlem av penistegnegruppa selv om man ikke aktivt tegner penis selv. Det er mulig at man ikke kan være et fullverdig medlem, men kanskje heller en form for støttemedlem, dersom man ikke selv fører penis i pennen. Likevel, det er utsagn i mitt datamateriale som tyder på at også de som synes det er gøy uten å selv bidra til opprettholdelse av praksisen, er inkludert i det «oss» som penistegnerne skaper. For eksempel: «Ja, det er jo stort sett derfor man gjør det, enten for å le selv eller for å få noen andre til å le» (Trond).

Ledelse, surkuker og de voksne – hvem er det som *ikke* tegner penis på jobb?

Det var under samtalen med informanten June, som var andre informant jeg snakket med, at jeg ble oppmerksom på at penistegnerne selv setter et skille mellom penistegnere og ikke-tegnere:

Det er jo to forskjellige grupper, på en måte, du har jo de som er veldig streng, og som ikke er, eh, nei, skal ikke tulle med sånt, ikke sant, også har du den gjengen som bare koddet, ikke sant, bare for å spre litt glede i dritarbeidet, liksom (June)

Her ønsker jeg å igjen nevne muligheten for å være medlem av penistegnerne uten å selv tegne penis; June skiller i utsagnet over mellom de som synes penis ikke er noe man skal tulle med, og de som synes det er gøy, og ikke mellom de som tegner og de som ikke tegner penis.

Informantene identifiserte selv tre undergrupper blant de som ikke tegner penis, og som heller ikke (åpenlyst) ler av at andre gjør det: Ledelsen, «surkuker» og de voksne/eldre på arbeidsplassen. Her er det greit å presisere at ordet «surkuk» ikke nødvendigvis har samme konnotasjon sør for Nordlandsporten som det har på nordsiden. Alle mine informanter er nordlendinger, og for de som brukte dette ordet betyr det ikke noe mer alvorlig enn en sur eller gretten person, eller en person som ikke er like opptatt av å ha det gøy som andre. Det kan kanskje sammenlignes med det mer kjente ordet «grinebiter». Jeg har valgt å beholde det originale uttrykket i et forsøk på å føre en empirinær analyse, i tillegg til at jeg synes det er et passende uttrykk med tanke på masteroppgavens tema.

Under har jeg laget en modell som viser de forskjellige gruppene på arbeidsplassen, og hvordan de forholder seg til praksisen med å tegne penis på jobb. Dette vil bli nærmere forklart i egne underkapitler.

Arbeidsplassen

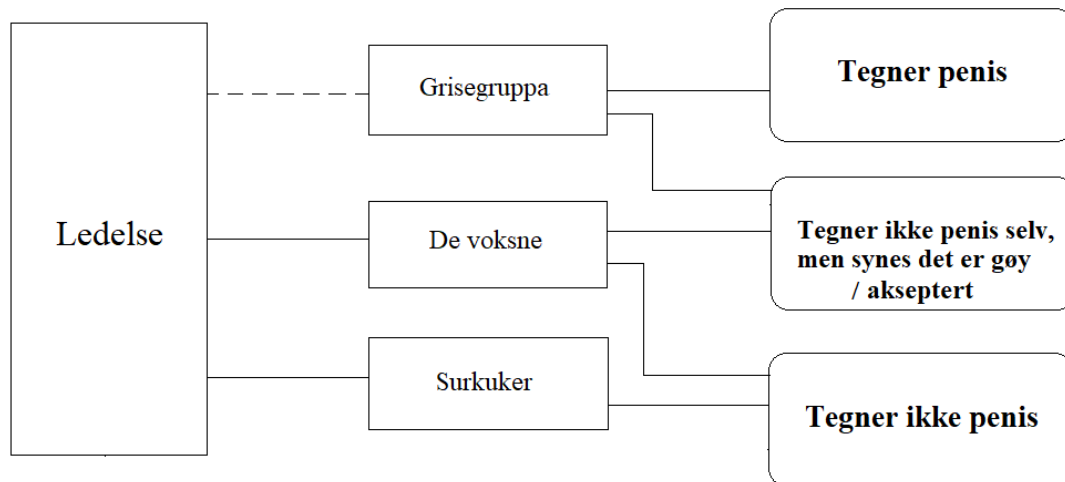

Fig. 1, de ulike gruppene på arbeidsplassen

«[...] det er jo mange surkuker der man jobber» - å være for seriøs på arbeidsplassen

Surkukene på arbeidsplassen er de som penistegnerne mener ikke er opptatt av humor og å ha det litt gøy på jobb. Dette er karaktertrekk som penistegnerne er ganske nøye på at de selv ikke innehar, og det å skape et skille mellom gruppa de selv tilhører og surkukene, blir en viktig del av penistegnernes grensearbeid. Å dra symbolske grenser mellom seg selv og andre er en måte for individet å både definere sin egen identitet på, samt en prosess som fører til en økt følelse av gruppetilhørighet (Lamont, 1992, s. 11-12). Penistegnerne jeg har snakket med i forbindelse med denne oppgaven, har alle gitt uttrykk for at det er viktig for dem å ikke bli oppfattet som en del av «de andre», og især å unngå å bli stemplet som en del av surkukene.

June forklarer begrepet «surkuk» med noen som er negative og «i sin egen stim» på arbeidsplassen. Hun hadde på forhånd av samtalen vår reflektert over hvorfor hun tegner penis på jobb, og en av årsakene hun hadde kommet fram til, var at «[...] det [å tegne penis]

er jo egentlig bare mest for å spre glede, man vil bare se folk litt mer fornøyd. For det er jo mange surkuker der man jobber heheheh, er det ikke?». Vi ser her at June helst bare vil at folk skal være i godt humør, og at det å tegne penis på jobb blir en måte å oppnå dette på. Hun legger til at det jo er mange grinebitere rundt om på arbeidsplassene, og det kommer fram av samtalen at dette er noe man helst vil unngå. June er ikke alene om å mene dette.

Det med å være en negativ surkuk henger sammen med det å være for seriøs på arbeidsplassen, og blir av flere ansett som en uting: «det blir sånn, han er barnslig, han er barnslig, han der er litt for seriøs, og det er negativt» (Geir). «[...] komikk må det være, går du og er seriøs hele tida så blir du jo sur og grinete hehehehe. Hvis det er det [tegne penis] som får folk til å le så må man jo gjøre det» (Sander). Sander gir her uttrykk for at det å være for seriøs fører til at man blir sur og grinete, og at dette er noe man bør unngå. Hvis det da er en penistegning som må til, så må den skapes. Dette tyder på at det for penistegnerne ikke er ønskelig å bli sett på som en grinebiter, eller som en som er for seriøs. Å tegne penis på jobb blir altså assosiert med humor, noe som penistegnerne selv mener de er i besittelse av. Her kan en notere seg at den symbolske grensen penistegnerne har dratt har klare motsetninger på hver side: på den ene siden har man humor (penistegnerne) og på den andre siden er man for seriøs og sur (surkukene).

I tillegg til at det å være en surkuk på jobb er noe penistegnerne selv ønsker å unngå, er det flere av informantene som gir uttrykk for at surkukene ikke bør få være sure i fred. Jeg viste i avsnittet over hvordan det å være sur og seriøs blir av penistegnerne sett på som en uting, og det er ting som tyder på at de også mener det er en oppførsel som bør utfordres:

Hehehe, de må jo tilvennes. (Balder)

Ja, de må tilvennes. Ja, for vi har en reparatør på arbeid, en trønder, han kan være litt lunefull, og når det blir tegnet [penis] på bilen hans så bruker han å ha noen utrbrudd, men da blir det bare tegnet litt mer, og da går det som regel over. (Ronny)

Her forteller Balder og Ronny, som begge arbeider for samme bedrift, om hvordan de håndterer en situasjon der en annen arbeider, en surkuk, reagerer negativt på penistegninger på bilen hans. Det å være «litt lunefull», som Ronny kaller det, er altså ikke akseptabel oppførsel. Slike arbeidere må ifølge Balder og Ronny «tilvennes», og Ronny legger til at

løsningen er å eksponere vedkomne for penistegninger helt til det «går over». Vi kan se lignende meninger også hos Geir, som jobber for en helt annen bedrift.

Vi har noen enkeltskudd som er av den garden at det skal være litt striks, men de er heldigvis ikke så mye med oss. De er av den garden som kan bli litt furten av det [penistegning]. Men da holder vi bare på helt til de blir sure så sier vi sånn, slutt nå å være det. (Geir)

Geir forteller her om individer på arbeidsplassen som faller inn under kategorien «surkuker», med at de blir «litt furten» av penistegning. Det er interessant å merke seg at Geir legger til at disse individene «heldigvis» ikke jobber så mye sammen med «oss», altså gjengen som Geir føler tilhørighet med. Dette gir et klart bilde av hvordan det å separere seg fra surkukene blir viktig for identitetsbyggingen til penistegnerne. I likhet med Ronny og Balder, sier også Geir her noe om hvordan løsningen på at surkukene blir sure av penistegning, er å tegne mer penis. For Geir er det også et poeng å framprovosere en negativ reaksjon, og anser målet som nådd når surkukene blir sure, slik at Geir og penistegnerne da kan be dem om å slutte å være det.

Det finnes flere eksempler i mitt datamateriale på hvordan penistegnerne kan tegne penis som et middel for å nå et mål, og spesielt som direkte kommunikasjon med andre grupper enn sin egen. Vi har nå sett hvordan en slik tegning kan brukes for å gi surkukene på arbeidsplassen beskjed om at deres aversjon mot penistegning av penistegnerne regnes som feilaktig. Det er imidlertid ikke alle andre grupper på arbeidsplassen som mottar like direkte og konfronterende penistegninger. Ledelsen er et eksempel på en gruppe som mottar en noe mildere form for kommunikasjon.

En sprayer ikke kuker foran sjefen – ledelsen tegner ikke penis på jobb

I likhet med Lysgaards (1981) sosiologiske analyse av fellesskap blant arbeidere på 50-tallet, er det også i dag et skille å finne mellom ledelse eller formenn, og arbeiderne som jobber sammen på det metaforiske «gulvet». En arbeider fra Lysgaards studie forteller at de slukker sigaretten når formannen kommer, som et tegn på respekt (s. 52). Dette er et eksempel på hvordan arbeiderne i praksis overholdt skillet mellom dem selv og formennene. I mitt datamateriale finner vi flere typer forhold til ledelsen, både av lignende og av annen art.

Jaa, jeg vet jo at på industriparken der, så ble det jo, ja, i noen kjellerganger der, så ble det tegnet så mye snøtter da, over lang tid [flere år], for folk gikk der og så ble det jo til at man stoppa og kjeda seg litt. Så skulle det komme noen høye herrer dit, og da måtte de få inn et firma til å male den kjellergangen der, for det så ikke bra ut. (Ronny)

Her forteller Ronny om en historie han har hørt av en kompis som tidligere jobbet for en bedrift på et industriområde, hvor det fantes en sagnomsust kjellergang full av penistegninger. Denne kjellergangen ble brukt av arbeidere fra flere forskjellige bedrifter, og ansamlingen av penistegninger fikk være i fred, og vokse i størrelse, i mange år. Det var ikke før noen «høye herrer», som Ronny senere forklarte som en ekstern ledelse, skulle på inspeksjon at disse ble malt over. Konrad, som nå jobber for en bedrift i samme industripark som Ronny snakket om, melder om lignende praksis: «[...] hvis det er sånn at vi får beskjed om at de [ekstern ledelse] kommer, så tror jeg det blir tørka over».

Mens Konrad her forteller om hvordan de fjerner penistegninger når den utenlandske ledelsen – de som eier bedriften han jobber for – kommer på besøk, forteller mange av de andre om hvordan det å tegne peniser på formennenes biler er en vanlig praksis, og kan gjøres for å kommunisere med ledelsen: «Det [å tegne penis] kan for vår del være det der med å plage de formennene,» (Ronny). Begrepet «plaging» menes her i lik forstand som «erting». I Konrads beretning er ledelsen noe man skal respektere uten å invitere til interaksjon, mens for andre er den en gruppe man også kan interagere med, med penistegninger, selv om den ikke er en del av «oss»-et penistegnerne tilhører. Dette er ett eksempel som tyder på at forholdet mellom ledelse og arbeider i dag ikke er like svart/hvitt som det var på Lysgaards tid. Kontrasten mellom de to typene ledelse nevnt over viser også at det finnes forskjeller fra én type ledelse til en annen.

Adjektivet «grisete» er ett av flere som brukes til å beskrive de som tegner peniser på jobb. Informanten June forteller om hvordan hun mener at noen i ledelsen er grisete, som indikerer at de kanskje egentlig har lyst til å ta del i penistegningen, men at de ikke kan nettopp fordi de er en del av ledelsen: «For jeg vet jo, noen i ledelsen, de er jo litt grisete, men de tør ikke, for de er liksom, de er i ledelsen, de kan ikke...». June, som opprinnelig arbeidet som anleggsarbeider i grøft/kloakk, utdanner seg nå til å bli ingeniør, hvilket gir henne en lederposisjon i slike yrker.

[...] det jeg utdanner meg til nå, for nå blir jeg jo på en måte en leder, eller sjef, eller, ja, og da kan jeg jo ikke være sånn useriøs. Og det er ikke meg, og jeg er ganske sånn jeg liker å ha humor, liker at folk føler seg med, liker sånn, og jeg tror at kukbilder gjør at folk blir litt mer sånn, ah, her er det humor, (June)

Vi ser her at hun er klar over at dette vil gjøre at hun ikke lenger blir en del av den gruppen som er «useriøs», selv om hun føler en tilknytning til de som «liker å ha humor». Det er altså et skille mellom ledelse og vanlige arbeidsfolk, også når de som er i ledelsen en gang var medlem i penistegnergruppa. Hun kommer også med den interessante bemerkningen at «folk føler seg med» når det utvises humor, som i dette tilfellet dreier seg om å tegne peniser på jobb. Dette kommer jeg nærmere inn på senere i analysen.

June har også gjort seg opp noen tanker rundt dette med at enkelte medlemmer av ledelsen er mindre sure enn andre:

Ja, for jeg har jo også noen bilder av noen som har skrevet på sjefen sin bil og sånn, og det er noen sjefer som ikke synes det er greit, og blir litt sånn sur, og blir sånn hvem er det som har tegna, ikke sant. Men de fleste er litt sånn, hahah, og vasker det bort og flirer litt av det, så, det er jo også, tror på en måte man må lese folk litt, for å vite hvem man kan gjøre det mot. Sånn, jeg gjør det jo ikke mot ledelsen og sånn, da må jeg liksom kjenne ledelsen veldig godt (June)

Bilde 9. Arbeidsbil med penistegning. Innsendt av informant

Hun legger også til at for at hun skal kunne tegne en penis på en bil tilhørende ledelsen, f.eks slik som på bildet over, må hun kjenne dem veldig godt. Dette viser at selv om medlemmer av ledelsen kan tenkes å akseptere denne typen humor, er det for noen penistegnere nødvendig å kjenne mottakeren av spøken godt nok til å vite hvordan den blir mottatt. Andre er ikke like nøye på dette, og ser ut til å leve etter uttrykket «den som tier, samtykker»: «Men, som sagt, det er aldri, har aldri blitt nevnt, altså av formenn, så eh, det er jo godtatt» (Ronny).

Ledelsen blir som regel nevnt som en gruppe som ikke deltar i penistegningen, men hvorvidt de synes det er gøy eller ikke, ser ut til å kunne variere fra arbeidsplass til arbeidsplass. På spørsmål om det er noen situasjoner der Trond ikke ville tegnet en penis, svarer han at man «[...] må jo se litt an hvem du er sammen med, står det noen sjefer så står du jo ikke og sprayer kuker i snøen ved siden av, prøver jo å holde det litt seriøst». På Tronds nåværende arbeidsplass, derimot, later ikke sjefen til å ha noe problem med denne praksisen: «[...] der kunne du jo tegnet en kuk foran han sjefen, for han er jo vill, kunne sikkert tegna det han også» (Trond). Her ønsker jeg å supplere med en observasjon jeg har notert meg under intervjuet: Tronds kroppsspråk og latter knyttet til dette utsagnet sier noe om at sjefen på denne bedriften, som er en relativt liten bedrift i anleggssammenheng, kan tenkes å bli regnet mer som en del av arbeidsgjengen, enn som et medlem av den separate gruppen «ledelse». Det er mulig at det er derfor Trond mener man i denne bedriften ikke behøver å gjemme slike tegninger for ledelsen, og at det her er ok å «tegne det foran» sjefen. Til sammenligning fortalte Ronny om hvordan de tegner penis på bilene til formenn, men ikke direkte foran dem.

Ragnar, min uformelle informant som også er anleggssjef, bekreftet at han i sine yngre dager deltok i praksisen med å tegne penis. Han uttalte seg ikke om hvorvidt han nå synes dette er en uting eller ikke, men han ga uttrykk for å være klar over at dette er det mange av de andre informantene kaller «en normal» praksis. Selv hevder han at han nå, som leder, ikke har tid til å holde på med slikt.

Selv om de utgjør en gruppe som gjerne ikke selv tegner penis på jobb, ser det altså ut til at hvilken *type* ledelse en bedrift har, kan være utslagsgivende for hvorvidt arbeidstakerne føler seg komfortable med å tegne penis eller ei.

Jeg vet ikke om det har noe med ledelsen å gjøre, for det er jo, spesielt [bedrift] er jo eid av [nasjonalitet], og da kommer det ofte store grupper med ledere over alt, så jeg vet ikke om det er for at eh, de mener det [å tegne penis] tar seg dårlig ut, eller. (Konrad)

Vi kommer her tilbake til det Konrad forteller om bedriftens utenlandske ledelse, og at når de kommer på bedriftsbesøk så blir penistegninger «tørka over», eller fjernet. Han presiserer deretter at det er forskjell på en ekstern og en intern ledelse, og at den interne ledelsen har mer forståelse for arbeidernes behov for å tegne penis på jobb enn den eksterne:

Ja, sånn ledelsen PÅ tomte de, jeg tror de vet litt hva de går til, sant. Det er vel nærmere forventa. Men der igjen, de som eier greiene, og ikke egentlig helt vet hva vi holder på med og hvilket miljø vi har på arbeidsplassen, så blir det en annen sak, og, ja, så er de sikkert litt mer konservativ enn den vanlige mann i gata. (Konrad)

Det er vel egentlig spredt jevnt over, deet... på den eldre garden tror jeg det har litt med å gjøre hvor god dag de har. Jeg har tatt de i å gjøre det [tegne penis], de og. Hvis vi har noe dokumenter kan det fort komme en [penistegning] der, og... men det går jo gjerne bare inn til ledelsen, så det er jo ingen andre som ser det. Og de er jo klar over at det bare er internhumoren vår, de er jo med på lasset på et vis (Geir)

Geir rapporterer om en ledelse som «er med på lasset». Denne ledelsen er altså klar over at penistegningene er en del av arbeidslagets internhumor, og Geir gir uttrykk for at det er noe ledelsen, som han flere ganger i løpet av intervjuet har karakterisert som en «ung ledelse», utviser en aksept for. Geir nevner også «den eldre garden», som han har «tatt i å gjøre det». Dette tyder på at de eldre på arbeidsplassen kanskje ikke deltar i penistegning like åpenlyst eller like ofte som de andre. Dette er også noe som går igjen i uttalelsene til andre informanter.

«Den som ikke ler av en kuk er for voksen» - de eldre tegner ikke like ofte penis

«Det er jo ikke hver dag hehehe, det blir jo bare sjeldnere og sjeldnere jo eldre man blir [...] Kan hende jeg har blitt litt mer voksen, forhåpentligvis» forteller Trond, som er utvalgets tredje eldste med sine 38 år. Trond kobler dermed sammen det å bli eldre med det å bli mer voksen, noe flere informanter synes å være enige i: «[...] de gamle på byggeplassen, de tegner

ofte ikke kuker. De som er gamle og ordentlige» (Sander). Det kan tyde på at det å være «ordentlig» også er noe som kommer med alderen, og at det å være voksen og ordentlig er egenskaper som penistegnerne ikke ønsker å inneha (enda). Her passer det godt å nevne at anleggssjefen Ragnar også nevnte at han tegnet penis på jobb da han var yngre, men at dette er noe han har sluttet med nå.

Jeg spurte June om det var like mye penistegninger å se på de forskjellige områdene på anleggsplassen. Det mente hun det ikke var, og hennes utsagn støtter opp under idéen om at det er færre slike der de eldre holder til:

Nei, det er mer kuk i grøfta. Tror jeg. For eh, mange av de som kjører maskin er liksom drit lei, og... gamle gubber som har arbeidet seg opp til å være i maskin, og da blir de litt mer seriøs, men ikke alle, da. (June)

Her ser vi igjen ordet «seriøs», og hvordan det brukes for å understreke at det snakkes om noen som ikke tegner penis på arbeidsplassen. June nevner også «kuk i grøfta». Bildet under viser et eksempel på hvordan en slik tegning kan se ut.

Bilde 10. En penis tegnet med merkespray på veggen i ei grøft. Innsendt av informant.

Til spørsmål om hvorvidt penistegning er en utbredt praksis på arbeidsplassen hans, forteller Konrad at «jeg var 3 år på det som var [byggefirma] i sin tid, og der var det litt sånn... barnehage, kan du si». Her bruker han ordet «barnehage» som en måte å si at penistegning var en utbredt praksis ved denne arbeidsplassen, og assosierer dermed denne praksisen med noe ungt og kanskje barnslig. Anton er også inne på dette, og hevder at «av og til er det litt gøy å bli kalt barnslig».

Akkurat det der med å tegne en kuk og fortsatt bli akseptert, det tror jeg er ehh... det er folkene som velger det, at de ikke synes det er gøy. Men jeg tror egentlig de ler inni seg, men ikke viser det fordi de skal være mer voksen enn de de er sammen med. Men alle har en glipp, man må bare vente på den beste dagen. (Geir)

Her gir også Geir uttrykk for at det er et skille mellom det å tegne penis og det å være voksen. Geir som er 30 år og småbarnsfar og helt klart en voksen mann, spesifiserer bruken av begrepet «voksen» med at «[...] de fleste ler jo av en kuk. Den som ikke ler av en kuk er for voksen». Dette tyder på at det å være voksen i arbeidssammenheng, hvor alle på et arbeidslag regnes som juridisk voksne, ikke nødvendigvis har samme betydning som å være voksen i samfunnet ellers. Det har nok her en mer negativ betydning, og virker å være en indikator på hvilket nivå humoren din ligger på. Både Trond og Geir sier også noe om at man kan være mer eller mindre voksen, altså kan det tenkes at å være voksen på en arbeidsplass ikke er en absolutt størrelse, men heller noe man kan være i varierende grad. Det kan dermed hende at selv om du anses som voksen på arbeidsplassen, kan du være lite nok voksen til å fortsatt synes det er gøy at andre tegner penis, og derfor muligens havne i en gråson mellom gruppen penistegnere og gruppen voksne på arbeidsplassen.

Trond ga uttrykk for at han hadde et ønske om å «bli mer voksen», selv om han også erkjenner at han enda synes penistegning er gøy og selv om han også fortsatt er et medlem av penistegnerne. Kanskje viser dette at han er i ferd med å nærme seg en overgang fra den ene gruppen til den andre. Andre håper at denne tilstanden ikke inntreffer for snart: «alle har en unge inni seg, om du velger å sperre den inni deg er opp til hver enkelt. Min skal få løpe fritt så lenge det går» (Geir). Grensen for hvor lenge «det går» er ifølge Sander kjent:

Ja. Jeg ser jo sånn som han, de gamle på byggeplassen, de tegner ofte ikke kuker. De som er gamle og ordentlige. De ser bare på ungdommen som gjør det, og... nei, nå er jo ikke jeg ungdom lenger da, faen... hehehe. Nei, jeg er ungdom til jeg er 40. (Sander)

Hvem er så penistegnerne?

Jeg har i denne første delen av analysen forsøkt å danne et bilde av hvem de er, de som tegner penis på jobb. Dette har jeg gjort ved å se på hva penistegnerne selv sier om saken – og på hva de sier om andre enn seg selv. Det bildet jeg sitter igjen med, er at den typiske penistegner er menn som jobber i mannsdominerte yrker, og at kvinner er et akseptert unntak til denne regelen. Det er verdt å nevne at medlemmer av penistegnerne som befinner seg i ytterkanten av den definerte gruppen, eller som er en form for støttemedlem, like gjerne kan være kvinner som menn, da det ser ut til at det blant begge kjønn finnes de som synes penistegning på jobb er gøy. Penistegnerne ser også ut til å være i flertall på arbeidsplasser der denne praksisen forekommer. Noen rapporterer om at de fleste deltar i penistegningen, mens andre hevder at de i alle fall er mange.

Vi har sett at penistegnerne selv er klare på hva de *ikke* er – de er ikke surkuker, ledelse, eller voksne. Med dette skaper penistegnerne selv et bilde av individer som mener humor er viktig, og som har klare tanker om hvilken humor som er riktig. De er også arbeidere, og ikke formenn eller ledere, og de har et ønske om å holde på en identitet som ung til sinns. De har selv identifisert det å bli eldre, eller «voksen», med å gradvis legge fra seg den humoren som er så viktig for en ung identitet. Det er mulig å synes penistegning er gøy selv om man blir eldre, men selve utøvelsen av penistegning som praksis vil til slutt vike for et behov for å være «seriøs» som kommer med alderen. Er du seriøs som ung, er du antageligvis ikke en voksen på arbeidsplassen, men heller en surkuk.

Den karikerte kuks funksjon på arbeidsplassen

Siden jeg startet med en svært eksplorerende tilnærming til denne oppgaven, har jeg i stor grad latt egen nysgjerrighet styre det meste av arbeidet med den. I metodekapitlet beskrev jeg hvordan jeg etter noen intervjuer ble klar over at jeg ønsket å se nærmere på hvem penistegnerne er. Dette utviklet seg etter hvert også til en nysgjerrighet rundt *hvorfor* penistegnerne tegner penis, og hvorfor de gjør det på arbeidsplassen. For å angripe dette med en sosiologisk tilnærming, og siden jeg allerede har undersøkt penistegnerne som en avgrenset gruppe, bestemte jeg meg derfor for å også se på hvilke *funksjoner* penistegningene kan ha for penistegnerne.

«[...] for meg er det arbeidskos»

Selv om det kan virke som en tilfeldig handling, er det likevel ting som tyder på at en penistegning på arbeidsplassen også har en funksjon. En av disse er det faktum at dette er en arbeidsrelatert aktivitet, slik vi ser av det Ronny svarer på spørsmål om det er noen steder han ikke føler han kan tegne penis: «Det må vel kanskje være på hjemmebane da, at det ikke er så mye». Flere av informantene er klare på at denne praksisen hører til et avgrenset område:

Det er nok bare en arbeidsting, ja. Tror ikke jeg hadde blitt så populær hjemme hvis jeg hadde tegna kuk på veggene der. [...] Nei, altså, for meg er det er arbeidskos. Jeg blir metta i løpet av arbeidsdagen. (Geir)

Geir kommer med to betraktninger her: den ene er at dette er noe som hender på arbeidsplassen, innenfor arbeidsdagens tidsramme, og den andre er at han ikke hadde «blitt så populær» dersom han hadde tegnet penis hjemme. Det samme rapporterer Sander: «Jeg tror kjerringa hadde drept meg, hehehe». Både Geir og Sander snakker her om at praksisen med å tegne penis ikke hadde blitt godtatt av samboeren hjemme. Geir er inne på at han «blir metta» på jobb, og sikter til at han ikke har det samme behovet for å tegne penis hjemme.

Nei, altså, det er ikke så lenge siden det ble realisert for meg det her, men du er jo faktisk over en tredjedel av dagen din sammen med de du jobber med. Så klart, altså, det blir jo din nære omkrets, og klart, hvis man har litt ablegøyer og tuller litt, så blir du metta i løpet av dagen, og hvis du skal gjøre det hver dag trenger du ikke å utagere hjemme, eller når du besøker venner etter arbeidstid. (Geir)

Det kan virke som at penistegninger er noe samboeren hjemme ikke ønsker å ha i huset, samt at ønsket om å produsere slike blir tilfredsstilt i løpet av arbeidsdagen. Geir kaller det å «utagere», som kan peke på at det å tegne penis er en måte å få utløp for noe på. Dette snakker også June om:

Jeg tror det er bare mer en sånn glede de har av det [å tegne penis], for de får jo ikke gjort sånn der hjemme med kjerringene, ikke sant, for det eneste de snakker om er sånn, kjerringa er sur i dag, og jeg blir sånn hvorfor det, de er sånn, neei, hun bare er litt sur i dag. Jeg har ikke skjont den der hvorfor kjerringene er litt sur hjemme, og hvorfor de er litt strenge og sånn. Men det er jo den der grisepraten de prøver å liksom, dempe litt ned da, så får de gjort den på jobb da. (June)

Igjen nevnes det at «kjerringene» hjemme ikke ønsker at det skal føres samme oppførsel der som på jobb, og her nevnes både penistegning og «griseprat». Det nevnes også at siden de ikke får holdt på med slikt hjemme, gir det arbeiderne en glede å få utløp for dette på jobb. Hvis vi også trekker fram hvordan Geir kalte det for «arbeidskos», får jeg inntrykk av at penistegning for penistegnerne er en måte å tilfredsstille et behov for fornøyelse på. Hva som gir folk glede er høyst individuelt, og det er godt belegg i mitt datamateriale for å hevde at en tegning av en penis for noen kan forbedre humøret:

De fleste ler hvis jeg, i støvet for eksempel, hvis jeg tegner en kjapp liten en, så fortsetter vi å jobbe. (Konrad)

Ja, for kuken er, den er liksom bare for skøys skyld. (Anton)

I utgangspunktet er mye drittjobb, arbeid og slit hele tiden, du har nesten ikke tid til å sette deg ned og slappe av, så når du er så heldig at du går rundt et hjørne og møter en stor kuk, hehehe, så er det jo artig, noen har sneket seg inn og tegnet en kuk mens du var nede og sagde eller noe. (Sander)

Men jeg ser jo i forhold til anleggsbransjen, så er det jo mer artig, det er ingen som ser på det som negativt. Hehehe. Det er veldig spesielt, det er det. Nei, åh, jeg ser jo selv at jeg ler jo litt når jeg ser noen har tegna det, hehehe, man blir jo litt sånn, heheh, får en liten sånn der, sant for det er jo ikke dans på roser å jobbe i anleggsbransjen, det er jo dritarbeid for det meste, og jeg tror et kukbilde bare letter litt på humøret eller noe. (June)

For det er mye venting i anleggsbransjen, og da er det sånn, ja ok, hva skal vi gjøre nå, så står vi bare der med hendene i lomma også begynner noen å gå i snøen for eksempel, og lage en kuk, eller ja, står og tegner en kuk eller, fordi vi synes det er artig på en måte, noen blir glad når de ser det, for de tenker fy faen for en idiot. Hehehe. (June)

Både June og Sander kaller sine arbeidsoppgaver for «dritarbeid», og legger til at man kan være heldig å finne en penistegning som kan lette på humøret. Dette kan knyttes til det jeg nevnte tidligere i analysen, om hvordan penistegnerne skiller sin egen gruppe fra surkukene ved å hevde at de selv er i besittelse av riktig type humor, mens surkukene ikke er det. Det mest framtrædende karaktertrekket til surkukene, basert på informantenes utsagn, er deres hang til å være «for sure og seriøse». På samme måte er de voksne på arbeidsplassen også sett på som mer seriøse enn penistegnerne. Penistegningen som et uttrykk for humor kan derfor sies å ha flere funksjoner: både som verktøy i grensedragningen mellom penistegnere og andre på arbeidsplassen, samt middel for å forbedre humøret til penistegnerne i en ellers «drittjobb».

«Det dukker opp en kuk hver dag, nesten» - penisen som fellesskapsproduksjon

Tjora skriver at fellesskap skapes ved at medlemmene produserer det normale og forventede, altså det hverdagslige, gjennom å handle interaktivt (Tjora, 2018a, s. 56-57). Vi kan se dette i sammenheng med hvordan Collins (2005, s. 119) mener at symbolet, gjennom dets tilstedeværelse i gruppemedlemmenes tanker eller omgivelser, gjør individet tilbøyelig til å utføre sosiale interaksjoner. Med andre ord: Interaksjoner skaper et fellesskap som skaper symboler som skaper interaksjoner.

Penistegning er for arbeiderne i mitt datamateriale noe hverdagslig: «Det dukker opp en kuk hver dag, nesten» (Geir). Det kan virke som at penistegningen i sin hverdagslighet også innebærer noe rituelt: «Hver morgen tegner jeg en kuk på bilene,» (Ronny).

Ifølge Durkheim må symbolet dyrkes av gruppa for å oppnå totemstatus, og kan så fungere som gruppas samlende symbol (Durkheim, 1965[1915], s. 250). Selv om penistegninger er av en hverdagslig art, og selv om grupped medlemmene ikke kommer sammen i Durkheimianske hellige ritualer for å dyrke det, vil jeg hevde at penistegningen absolutt fungerer som et samlende symbol for penistegnerne som gruppe. Dette vil bli sett nærmere på senere i analysen, men for å gi en liten pekepinn deler jeg følgende sitater fra mitt datamateriale:

«Det [tegne penis] blir jo en måte å bonde på, for vi er jo ofte sammen når vi gjør det» (Geir).

«[Det har] liksom vært sånn at den [penistegningen] har på en måte bare... skapt et lite samhold» (June).

Det ser også ut til å kunne være en sammenheng mellom penistegningenes hverdagslige forekomst og penistegnernes opplevelse av fellesskap på arbeidsplassen:

[Det var] Mindre kuk da jeg jobbet i [bedrift], men da satt vi jo ofte i graverne hele dagen, var ikke så ofte ute og tegnet tisselurer. Men, eh, ellers er det jo jevnt ... (Trond)

Men så har du jo også, vi tegner jo for eksempel når vi har hatt lunsj, i knuseverket og det, så kan vi tegne på bilene, og så er det sånn høyhøy, også kjører vi opp og parkerer bilen og alle bare, ååh hvem er det som har tegna pikken, ikke sant, når lastebilene kommer inn, for de har også sånne sendere, og spør sånn, er det du som har tegna hehehe. Men der er det jo også litt mer samhold da, for vi er jo noen som kjører hjullastere og gravemaskin, så har vi samband som vi prater veldig mye, det er mye kommunikasjon. Med en gang du kommer alene, så tror jeg det ikke blir så mye kuk. (June)

Trond forteller at det var færre penistegninger å se på en tidligere arbeidsplass, hvor arbeiderne tilbragte mesteparten av dagen alene i en anleggsmaskin. June rapporterer tilsvarende at selv om hun og hennes kolleger også tilbringer dager i hver sin maskin, har de det hun selv kaller et samhold, og som hun relaterer til det at de kommuniserer ved bruk av samband. Hun nevner også at penistegninger som kan sees fra disse maskinene blir et grunnlag for dette samholdet.

Produksjonen av dette hverdagslige symbolet kan altså være med på å opprettholde fellesskapet penistegnerne tilhører. I tillegg kan det, jamfør Collins' teori (2005, s. 119), gjennom dets tilstedeværelse i gruppemedlemmenes omgivelser skape tilbøyelighet til sosiale interaksjoner:

Ja, en bør jo svare. Det må en jo gjøre, det bør en. [...] Hvis vi jobber under hengen [taket i tunellen], så blir det som regel tegnet en snøtt oppi. Ja, det blir det. Også blir det jo ringvirkninger, så når andre drar forbi, så tegner de flere, også» (Ronny)

Ja, det blir en sosial greie der man tegner kuk! Og så hvis en begynner så vil jo de andre også, se så stor jeg klarer å tegne, eller hvor pen den blir, eller det blir om å gjøre å lage den så fin som mulig. (June)

Både Ronny og June viser her at, som Ronny bemerket senere i samtalen, «en kuk kommer sjelden alene». Her menes det nok noe i retning av at en penistegning innbyr til kontakt mellom gruppemedlemmene, og en sosial interaksjon finner sted når en penistegner svarer på en annen penistegners penistegning. Begge utdragene over gir eksempler på slik interaksjon: arbeidssituasjoner der et gruppemedlems penistegning fører til svar hos et annet. Her er det interessant å bemerke at det i Junes tilfelle fører til svar i samtid, mens det i Ronnys tilfelle viser at penistegninger kan føre til kommunikasjon også mellom medlemmer som ikke befinner seg i samme tidsrom.

Ronnys kommentar om at «en bør svare» når noen tegner en penis, kan også belyses ut fra Thomas-teoremet: det man opplever som reelt, blir reelt i sine konsekvenser, og som ifølge Tjora handler om at erfaring former virkelighetsoppfattelse og dermed handling (Thomas & Thomas (1928) gjengitt i Tjora, 2019, s. 24) Fordi Ronny, og andre medlemmer av gruppen som tegner penis på jobb opplever penistegningen som en invitasjon til sosial interaksjon, blir den også det. Dette kan støttes opp om ved å ta det motsatte i betraktning: dersom mottakeren av en penistegning ikke tillegger den betydning som kommunikasjon, vil denne mottakeren heller ikke svare på den. Dette vil også gjelde symbolets andre betydninger. Der en penistegner kan se en penistegning og tenke at dette er en invitasjon til interaksjon eller et symbol på tilhørighet og fellesskap, kan en ikke-tegner se den samme tegningen uten å tilskrive den noe mening utover en grafisk fremstilling av et mannlig kjønnsorgan. Eller, som virker sannsynlig utfra mange av mine undersøkelser i forkant av denne studien, en ikke-

tegner kan se en penistegning og tenke at dette er en form for maktutvisning, diskriminering, eller et tegn på lav intelligens. Her kommer vi inn på oppgavens epistemologiske grunnlag, en sosialkonstruktivistisk tro på at all mening er konstruert: En penistegning har altså ingen mening i seg selv, den er avhengig av at noen tilskriver den sine meninger.

For å si det med en av mine informanters ord:

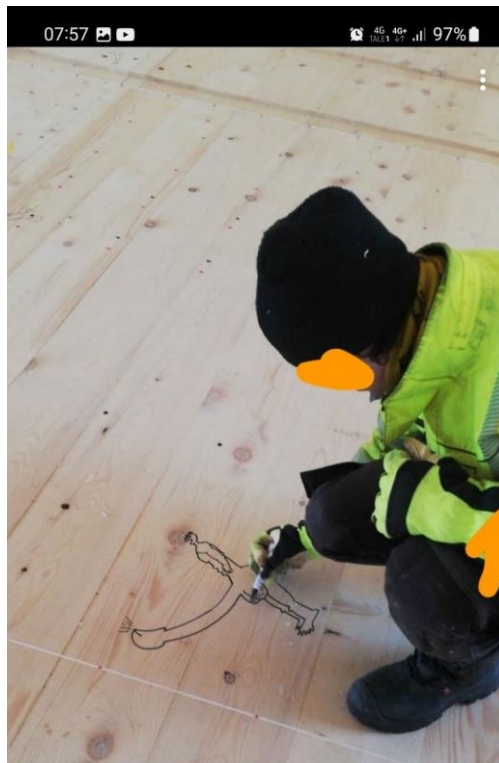
Men eh, det er jo bare en tegning [av en penis], ikke sant? Tar du deg nær av det så er det jo du som har et problem med det, ikke alle andre rundt, for det er jo en sosial ting når du tenker på det. (Geir)

Geir påpeker her at det «er bare en tegning», men føyer etterpå til at «det er en sosial ting». Som medlem av penistegnergruppa har Geir her tilskrevet penistegningen mening som et symbol som legger til rette for sosial interaksjon. Han er også inne på hvordan det kan tolkes på en annen måte av ikke-tegnere, her med å forsikre meg om at dersom «du tar deg nær av det», altså dersom du opplever en slik tegning som støtende, så er det du som har et problem fordi du ikke er enig i at den meningen Geir og andre penistegnere tilskriver symbolet, er den riktige. Anton deler Geirs oppfatning om at penistegningen kan brukes som et virkemiddel i sosial interaksjon, men har en litt mildere fremtoning:

Men hvis det er veldig firkantet, hvis de oppfører seg veldig striks og egentlig ikke har lyst til å bli kjent sånn sett, så gjør man jo ikke det, da er det ikke vits i å prøve å løsne opp [ved å tegne en penis]. Man finner jo en måte å sosialisere på. (Anton)

Vi kan bemerke oss at Anton, i likhet med Geir, mener at det ikke er hans jobb å overbevise ikke-tegnere om symbolets mening. Dette støtter opp under idéen om at symbolet brukes som en del av gruppas grensarbeid, gjennom at gruppedlemmene klart skiller mellom de som er innforstått med symbolets betydninger og de som ikke er det. Ikke-tegnerne kan her forstås som det Lamont kalte «symbolic violators», som penistegnerne i sitt grensarbeid vil utvise like reaksjoner til (1992, s. 12). Her hos Geir og Anton kommer dette fram som en klar beskjed om at det ikke er gruppedlemmenes problem dersom andre ikke deler deres verdenssyn.

Bildet her viser et eksempel på at penistegning kan være en sosial praksis.

Bilde 11. En penistegner i aksjon. Innsendt av informant

Her går det også an å trekke inn en av Lysgaards betraktninger. I *Arbeiderkollektivet* (1981) forklarte han hvordan samholdet mellom arbeiderne var av en annen art enn familiært, ved å vise til hvordan det var forventet av hverandre at man skulle «stå skulder til skulder, solidarisk – i front mot en «motpart» (s. 45). Ronny og Balder, som deltok i samme gruppeintervju og som begge jobber på samme arbeidsplass, kommer med følgende opplysning:

Ja, det kan jo hende du får kjeft [når du tegner penis på jobb], men det er jo, da blir det enda mer fliring. (Ronny)

Ja, for kjeft er jo gratis. (Balder)

Her svarer de på hvordan de reagerer dersom de får tilsnakk for å tegne penis på jobb, og vi ser at det ikke oppfattes som et problem av informantene. Det fører bare til «enda mer fliring» blant arbeidsgjengen. Dette tyder på at arbeiderne her også, i likhet med det vi så overfor med Anton og Geir, står skulder til skulder i møte med en motpart som utfordrer symboldyrkelsen

deres. I Lysgaards datamateriale er nok «skulder til skulder» ment som fysisk nærkontakt, mens jeg i mitt datamateriale finner at det også kan virke som at solidariteten mellom penistegnerne kan gå på tvers av arbeidsplasser, gjerne uten at grupped medlemmene selv er klar over det. Denne slutningen trekker jeg fra måten både Anton og Geir, uten å ha møttes og avtalt hvordan de skal reagere når utenforstående ikke respekterer gruppa symbol, begge utviser en holdning om at gruppas meninger er de riktige.

«Du [får] jo følelsen av at de synes du er en tåpkuk som går rundt og tegner kuker,» - betydningen av interaksjonsritualer over tid

Informantene mine bruker ikke nødvendigvis så mye tid på å fundere over hva en penistegning betyr for dem. Det virker i mange tilfeller som et innfall, noe spontant som deles mellom medlemmene av penistegnerne. Som Anton så fint sa det: «[det er] humor. Det er ikke en langvarig politisk kampanje, det er en kort høhøh: kuk». Som vi har sett så langt i analysen, kan man dra større sosiologiske meninger ut av en slik øyeblikkelig interaksjon. En av disse er hvordan en penistegning kan forstås som en sosial interaksjon som produserer fellesskap. Ved å se på praksisen med å tegne penis på arbeidsplassen gjennom Collins' teori om interaksjonsritual og emosjonell energi, kan vi også se mer nøyaktig på *hva som skjer* når fellesskapet produseres. Slik vil vi kunne forsøke få den forståelsen Tjora og Scambler sikter til når de hevder at fellesskap kan forstås gjennom å finne ut hva som egentlig pågår i situasjonene hvor det skapes (2020, 31%).

Informanten June deler følgende tanker rundt dette med fellesskap: «Det er liksom mer det der samholdet i grøfta, liksom hehehe, kuken liksom holder oss i godt humør». I denne kommentaren ligger det en interessant bemerkning: En penistegning påfører ikke bare penistegnerne øyeblikkelig godt humør, men den *holder* dem også i det. Dette utdraget blir dermed en god inngang til å se på sammenhengen mellom penistegning og emosjonell energi.

Ifølge Collins (2005) er det to typer følelser knyttet til et interaksjonsritual: de flyktige følelsene som er ingredienser i selve ritualen, og som sier noe om den kollektive effervesensen som oppleves der og da, og følelser som er et langvarig resultat av ritualen, og som manifesterer seg som emosjonell energi hos grupped medlemmene. En høy ansamling av slik

emosjonell energi gir medlemmene energi til å utføre sosial interaksjon, og det fører til en større opplevelse av solidaritet med gruppa. På samme måte vil en lav emosjonell energi føre til at gruppe­medlemmer mangler den samme følelsen av solidaritet og tilhørighet. Lav emosjonell energi fører i tillegg til at gruppas symboler mister de meninger de har for medlemmer med høy emosjonell energi (s. 108).

Vi kan se et eksempel på lav emosjonell energi i et utdrag fra mitt intervju med informanten Trond:

Nei, det er jo ikke like gøy da [hvis de rundt deg ikke liker penistegninger]. Da får du jo følelsen av at de synes du er en tåpkuk som går rundt og tegner kuker, hvis de ikke liker det, du blir jo litt påvirket av det. (Trond)

Ingredienser i et interaksjonsrituale:

- 1) to eller flere er fysisk til stede
- 2) klare grenser for hvem som tilhører gruppa, og hvem som ikke gjør det
- 3) deltakerne er klare over hverandres delte fokus på et symbol
- 4) deltakerne utviser samme følelser mot symbolet

Her kan vi se hvordan Trond blir påvirket av hvorvidt andre rundt ham synes det er gøy med penistegninger, eller ikke. I et slikt tilfelle vil ikke interaksjonsritualer som fører til emosjonell energi kunne finne sted, ettersom det siste av de fire ingrediensene Collins lister opp (se tabell 3), ikke er på plass. I situasjonen Trond snakker om, er det klart at selv om de første tre kravene for et interaksjonsritual er innfridd, mangler en felles respekt for penistegningen. Trond hevder at dersom han i en slik situasjon

Tabell 3. Ingredienser i Collins' interaksjonsrituale

tegner en penis, vil mottakeren synes han oppfører seg på en ufordelaktig måte. Siden ritualet da mislykkes, vil det ikke produseres ny emosjonell energi for gruppe­medlemmet i denne situasjonen. Dette kan da føre til at Tronds følelse av solidaritet og tilhørighet til penistegnerne svekkes, i tillegg til at symbolet mister noe av dets mening for ham. Collins påpeker også at dersom interaksjonsritualene som opprettholder symbolets sakrale funksjon over tid ikke gjennomføres, vil symbolet til slutt miste dets betydning (2005, s. 17).

Som jeg nevnte i underkapittelet om de voksne på arbeidsplassen, ga Trond uttrykk for at det å tegne penis på arbeidsplassen kan være noe som avtar med alderen: «[...] det blir jo bare sjeldnere og sjeldnere jo eldre man blir». Hvis man tegner mindre penis etter hvert som man blir eldre, og ritualet derfor ikke gjennomføres ofte nok, vil dette jf. Collins' teorier føre til at penistegningen til slutt mister sin mening for de aldrende grupped medlemmene. Det er mulig at dette er en årsak til hvorfor det virker å være flest yngre arbeidere som tilhører penistegnerne.

Collins (2005) mener at man ved å ha høy emosjonell energi også har høy solidaritet med gruppa, og at interaksjoner med denne styrker individet emosjonelt (s. 108-109). Jeg har allerede sett at penistegning kan ha funksjon som kommunikasjon både innad i gruppa, og mellom ulike grupper. Begge disse måtene å bruke penistegningen som kommunikasjon på kan føre til interaksjon med andre grupped medlemmer på, som vi ser bl.a. av dette utsagnet: «Nei, de synes det [å få tegnet en penis på hjelmen sin] er artig, for folk har jo gått og ledd av dem hele dagen, og når de finner det ut så er det komisk» (Sander). Her interagerer ett grupped medlem med et annet, ved å tegne penis på hjelmen hans. Dette resulterer så i høy emosjonell energi både for eieren av hjelmen, som «synes det er artig», og for resten av gruppa, som har ledd av dette hele dagen. Trond viser oss hvordan penistegning som kommunikasjon ikke behøver å foregå i sanntid: «Ja, ja, for det har jeg gjort bevisst, at jeg har tegna, hehehe, med gravemaskin i en fjellskjæring, fordi jeg visste at han som kom om 20 minutter kom til å se den» (Trond). Her ligger en implisitt forståelse om at han som kommer til å se penis 20 minutter etter at Trond har tegna den, kommer til å synes det er gøy, og at en slik kommunikasjon mellom to penistegnere kan føre til en økning i den emosjonelle energien både til han som initierte kommunikasjonen, og han den var tiltenkt. Når det kommer til kommunikasjon mellom ulike grupper, og hvordan det kan føre til høyning i emosjonell energi, ber jeg leseren huske det som tidligere er skrevet om penistegninger på formannsbiler. Denne kommunikasjonen er på én måte rettet til ledelsen, i det at det forventes en reaksjon. På en annen måte er den rettet mot penistegnerne, fordi den reaksjonen som forventes å komme fra ledelsen, fører til latter hos penistegnerne som observerer denne.

Det første kriteriet i Collins' interaksjonsritual, er at man er to eller flere fysisk til stede. Likevel mener jeg at et interaksjonsritual kan finne sted uten at grupped medlemmene er fysisk til stede, slik som i tilfellet med Trond og fjellskjæringen over. Det er flere av informantene

som forteller at de har tegnet peniser på spesielle eller bortgjemte steder på arbeidsplassen, for at andre skulle få seg en opplevelse med å finne dem. Konrad forteller om en gang han tok dette et steg lenger enn vanlig:

Da jeg gikk i pappaperm der jeg jobba før, om det var 12 eller 13 forskjellige tegninger jeg gjemte rundt på jobb, før jeg dro. [...] For at de skulle finne dem. Så skrev jeg bare en lapp siste dagen på jobb: jeg har tegnet så mange kuker over alt, dere får bare lete (Konrad).

Her er det helt klart at Konrad hadde kommunikasjon i tankene da han gjemte penisene på jobb. Denne «skattejakten», som han selv kaller den, var helt klart et middel for å øke kollegenes emosjonelle energi, selv om Konrad selv ikke var til stede i øyeblikket. Vi vet ikke hvor mange av kollegene som var samlet da penistegningene ble funnet, men det er grunn til å tro at å finne en av «skattene» ville gi en økning i emosjonell energi også om det kun var én person som fant den. Konrad forteller etterpå at han mottok meldinger fra kollegene mens han var i foreldrepermisjon, og at det var stor stas da alle penistegningene var blitt funnet. Han legger også til at: «Jeg gjorde det mest bare for gøy, plutselig så ser de jo at, oja, her lå det en [penistegning], ja... hvis det fikk en liten latter så hadde det gjort formålet sitt».

Andre informanter tar i bruk nyere teknologi for å sørge for at interaksjonsritualet finner sted: «Joda, jeg tar fort et snapchatbilde og sender i gruppa, og bare, se, se hva jeg fant» (Geir); «Ja, det blir som regel klikka et bilde, og vist rundt, sendt til alle kompisene» (Sander). Her er det tydelig at siden det er kultur for å dele bilder av penistegninger som blir funnet, blir de også godt mottatt. På samme måte som at Konrad ønsket å spre glede blant arbeidskameratene mens han selv var i permisjon, ser vi her at Geir og Sander gjør det samme når de finner en penistegning. Selv om medlemmene av gruppa ikke er fysisk samlet i disse eksemplene på interaksjonsritualer, er det klart at formålet og resultatet er det samme: en økning i emosjonell energi blant gruppemedlemmene.

«Så prøver vi liksom å invitere inn med kuken» - invitasjon, inklusjon og eksklusjon

Som nevnt i teorikapitlet, kan symboler være viktige for ei gruppe. Durkheim kaller slike symboler for totem, og jeg vil igjen bruke hans eget eksempel der et flagg kun er et stykke tøy i seg selv, men får en langt viktigere funksjon når det holdes opp av gruppa (Durkheim 1965[1915], s. 252). Hvis vi tar dette flaggeksempellet enda et skritt lenger, kan vi tenke på hvordan det norske flagg utvises respekt av nordmenn, og hvordan vi på nasjonaldagen kommer sammen for å dyrke dette totemet.

På samme måte som det norske flagg på uniformermet til en soldat viser at hun tilhører nasjonen Norge, vil en penistegning symbolisere tilhørighet til ei gruppe på arbeidsplassen. Dette symbolet har flere funksjoner: det kan brukes for å signalisere at det er rom for å utvise humor denne arbeidsdagen. Den kan også være en direkte beskjed til en mottaker, både om at hen er invitert inn i fellesskapet, og som en markør på at hen ikke er en del av det. I disse tilfellene er det opp til gruppe-medlemmene å tolke betydningen, «alle» vet at en penis på formannens bil er gøy fordi formannen ikke er en del av gjengen, på samme måte som at «alle» vet at det er greit å tegne en penis på hjelmen til en medarbeider, fordi hen synes det er gøy. Det kan virke som det er opp til den enkelte på en arbeidsplass å velge hvorvidt en ønsker å assosieres med gruppas symbol, og dermed med gruppa selv, eller ikke. Dersom en «holder seg for god» for slike symboler, signaliserer en til gruppa at en ikke ønsker medlemskap.

Som vi så av eksemplene tidligere i kapitlet om penis som fellesskapsproduksjon, der Anton og Geir klart ga uttrykk for at det ikke var deres problem dersom andre ikke deler penistegnernes verdenssyn, fører en slik mangel på interesse for gruppas symboler til eksklusjon. De gruppene som ikke tegner penis på arbeidsplassen, og som heller ikke synes det er gøy, blir av penistegnerne gjort til «de andre».

I tillegg til en mekanisme for inklusjon og eksklusjon, kan penistegningen også brukes som invitasjon:

[...] jeg tror det er det, sånn som jeg ser det når jeg tenker meg om, så har det liksom vært sånn at den har på en måte bare... skapt et lite samhold, på en måte, vil du være med? (June)

Det kan være om de har en dårlig dag, også er det noen som ikke, eller, vi tar ikke de vi ikke kjenner, men de som vi vet er veldig sånn der, liker å være for seg selv, er ikke så sosial. Så prøver vi liksom å invitere inn med kuken. (June)

Her forteller June om hvordan en penistegning kan fungere som en invitasjon inn i det hun kaller et samhold, og hvor man ved å tegne en penis på jobb kan signalisere for de «som ikke er så sosial» at det er rom og mulighet for humor og fellesskap hos penistegnerne. Her gir arbeiderne som allerede er innenfor gruppa en klar mulighet for andre til å delta.

June understreker at hun må kjenne mottakeren av en slik invitasjon, men for andre er ikke det nødvendig. Følgende utsagn fra Konrad viser at man også kan invitere nye arbeidere inn i gruppa med en penistegning:

Vi har to nye nå, som begynte i forrige uke, der jeg er opplæringsansvarlig for han ene, og da tegna jeg en [penistegning] på, på et vindu. Det syntes han var kjempegøy, og han andre har jo også kommentert det i ettetid. (Konrad)

Konrad forteller at den nye arbeideren, som han er opplæringsansvarlig for, syntes en slik penistegning «var kjempegøy». Dette tyder på at invitasjonen kan ha blitt godt mottatt, og at selv om denne personen ikke nødvendigvis kommer til å bli en utøvende penistegner, er det sannsynlig at han i det minste kommer til å tilhøre gruppa som støttemedlem. Konrad reflekterer selv over dette:

Men hadde de ikke syntes det [penistegning] var gøy, så har de sikkert bare gått videre, ikke sant, men når det er noen nye, så er de også litt eh, litt nervøs, litt tilbaketrukket, har lyst til å gjøre et godt inntrykk, har ikke lyst til å være den som sier, «nei slutt med det der tullet», og når de da kommer til det punktet at de tør eller orker å si fra, så har det sikkert også blitt en vanesak, der, ok, der er han, han gjør det [tegner penis]. (Konrad)

Ut fra det Konrad forteller her, er det ikke nødvendigvis så enkelt å avslå en invitasjon fra en penistegner hvis du er ny på en arbeidsplass. Konrad sier at det er mulig den nye ikke tør å si fra dersom han ikke liker slik tegning, og at når han føler seg trygg nok på den nye arbeidsplassen er det sannsynlig at Konrads penistegninger er blitt en «vanesak». Ut fra dette, i likhet med eksemplene fra Anton og Geir som vi så tidligere, kan vi se at penistegnerne er av den oppfatning at «de andre» selv velger å ikke inkludere seg i gruppa.

Som vi så tidligere i analysen, der June måtte vise nye kolleger at hun tilhører penistegnerne, kan en penistegning også fungere som en søknad hvor utenforstående kan søke medlemskap i gruppa: «[...] og du er ny for eksempel, så må du integrere deg på et vis, og da er jo en kuk på en vegg fenomenalt» (Sander). Dette kan vi også se hos Geir: «Og rart nok, første gangen du gjør det vil du det skal bli lagt merke til». Ut fra dette utsagnet kan vi se at den første gangen en ny arbeider tegner en penis på arbeidsplassen, er det for å se hvorvidt de andre rundt hen tilskriver symbolet samme mening. Dette blir enda mer tydelig dersom vi setter det opp mot følgende utsagn:

Jeg sier ikke ifra at jeg har gjort det [tegnet en penis], men eh, det er som regel, omtrent hver gang, at det er på en plass der folk ser det, der jeg vet den får oppmerksomhet. Men jeg vil ikke nødvendigvis ha oppmerksomheten for det. (Konrad)

Der Geir mener at den første penis du tegner på en arbeidsplass kommer med en klar tanke om kommunikasjon og interaksjon, forteller Konrad her at selv om penistegningen hans er ment å føre til en reaksjon hos andre, er ikke målet at han skal få oppmerksomheten rettet mot seg.

Avsluttende betraktninger

I oppgavens innledning viste jeg eksempler på at mennesket alltid har hatt en fascinasjon av penis, samt en trang til å uttrykke denne via bilder. Penistegning har vært en del av vår kultur opp gjennom historien, og i dagens moderne samfunn er arbeidsplassen én arena hvor slik kultur fortsatt praktiseres. Jeg har identifisert hvilken gruppe mennesker som bedriver denne praksisen, samt hvilke grupper som ikke gjør det, og hvorfor. Jeg har deretter sett på hva det å tegne penis på jobb kan bety for penistegnerne, og forsøkt å si noe om hvilken funksjon dette symbolet har for denne gruppen. Jeg startet denne oppgaven med å hevde at penisens symbolske mening har vært mange, og i stadig forandring, opp gjennom tiden. Dette arbeidet har vist hvilken symbolsk mening den har i dag, for den gruppen penistegnere jeg har snakket med.

Innledningsvis stilte jeg følgende spørsmål:

Hvem er det som tegner penis på arbeidsplassen, og hvilken funksjon har penistegningen for penistegnerne?

Gjennom samtalene med informantene mine, har jeg kommet til den konklusjon at de som tegner penis på jobb er medlemmer av en avgrenset gruppe. Disse er i hovedsak menn, selv om det også forekommer kvinnelige medlemmer, og de jobber i mannsdominerte arbeidsmiljø. De er ikke ledere på arbeidsplassen, og de er ikke det de selv kaller for «voksne», eller «surkuker». I dette ligger en antydning om at penistegnerne selv mener de er unge til sinns og i besittelse av en felles type humor.

Når det kommer til penistegningens funksjon for denne gruppen, så har jeg funnet flere. I all hovedsak dreier det seg om et verktøy for å produsere og opprettholde et fellesskap på arbeidsplassen. Penistegningen kan av penistegnerne brukes som en måte å invitere, inkludere eller ekskludere andre arbeidere på. Den blir slik både et uttrykk for humor og et verktøy for interaksjon, mens den hele tiden kan forstås som samlende symbol for penistegnerne som gruppe. Penistegning som praksis i dagens samfunn er ikke begrenset kun til arbeidsplassen, og det er mulig at slik praksis kan ha lignende funksjoner i andre deler av samfunnet, f.eks. i utdanningsinstitusjoner.

Jeg vil nok en gang poengtere at de funnene jeg har gjort er basert på penistegnernes egne synspunkter og erfaringer. Disse er utelukkende positive, og penistegningens funksjon som kommunikasjon er av denne gruppa ansett som en velmenende form for kommunikasjon. Jeg har også pekt på hvordan penistegningens funksjon som vellykket kommunikasjon ofte avhenger av at mottakeren ikke vet at hen er i ferd med å motta den. En slik overraskelse vil nødvendigvis også kunne føre til negative reaksjoner hos individer som ikke føler tilhørighet med penistegnerne. Det er derfor mulig at dette symbolet som for penistegnerne betyr fellesskap og humor, for andre kan oppfattes som et påtrengende symbol på makt og maskulinitet, og kan oppleves som alt fra irritasjonsmoment til mobbing eller diskriminering.

Av tidligere forskning nevnte jeg Adam Eldridges tanker om penisen og hvordan den kan forstås gjennom synlighet/usynlighet. Han poengterer at penisen blir gjort komisk gjennom å dukke opp på steder der den egentlig ikke hører hjemme (Eldridge, 2023, s. 48). Det er ingen tvil om at penisen også har en komisk dimensjon for arbeiderne jeg har snakket med, da de alle, uten unntak, nevnte at de synes penistegning er gøy. De forteller om penistegninger på uventede steder på arbeidsplassen, og gleden av å oppdage slike tegninger når det ikke forventes.

Penisen blir av Eldridge sett på som et symbol på maskulinitet, og det poengteres her at penisens mening må forstås i lys av kontekst (2023). Dette er i stor grad sant for min forskning, da jeg har fokusert på hvilken mening penistegnerne selv tilskriver penistegningene på arbeidsplassen. Penistegnerne tegner penis både som et utløp for en bestemt type humor, så vel som for å signalisere tilhørighet til en bestemt gruppe på arbeidsplassen. Selv om fokuset i denne oppgaven ikke har vært på maskulinitet, er det ikke umulig at penistegning på jobb også henger sammen med dette. Å tegne penis på arbeidsplassen ble av informantene selv karakterisert som en «manneting», og som jeg viste i analysen, ser det ut til å være en praksis som i all hovedsak forekommer i mannsdominerte arbeidsmiljø. Det ser også ut til å være en overvekt av menn som tegner penis, og kvinnelige penistegnere er et, av de mannlige penistegnerne, akseptert unntak.

Dette kan sees i sammenheng med Greens (2003) forskning på toalettgraffiti, hvor det nevnes forskning som viser at menn tagger mer enn kvinner, men også forskning som viser det motsatte. Selv om min undersøkelse av fenomenet antyder at menn er ivrigere penistegnere

enn kvinner, er det likevel mulig at en mer systematisk videre undersøkelse av fenomenet kan tenkes å produsere andre resultater. Greens betraktninger her kan, om ikke annet, vise at kvinner ser ut til å ha deltatt i praksisen med tagging av seksuelle uttrykk i større grad enn det som kommer fram i min forskning.

Jones & Callahan (2023) navngir et nytt studiefelt: penisstudier. Denne masteroppgaven kan muligens bidra til økt kunnskap på dette feltet, især når det kommer til moderne billedlig representasjon av penis. Jeg presenterte i innledningen flere eksempler på penistegning i det offentlige rom. Selv om min oppgave har fokusert utelukkende på penistegning på arbeidsplassen, kan det hende noe av det jeg har funnet ut her også er overførbart til andre arenaer. Det hadde vært interessant å foreta en enda mer systematisk undersøkelse av hvem som tegner penis, og hvorfor, og denne masteroppgaven kan kanskje være et startpunkt for en slik videre forskning.

Det offentlige rom utvides stadig. Selv om man kanskje forbinder penistegninger med offentlige toaletter og arbeidsplasser, er det ikke uvanlig å støte på en penistegning i den virtuelle verden. Et sted hvor man finner peniskreasjoner i økende grad, er i dataspill hvor de ikke egentlig hører hjemme (Totilo, 2013; Donlan, 2012). Slike virtuelle penistegninger blir tilgjengelige for offentligheten bl.a. gjennom nettsider som Twitch, hvor man kan logge inn og se på at andre spiller og kommenterer dataspill (Vance, 2022). Kanskje noe av det jeg har funnet ut om fellesskap og gruppedynamikk her, kan benyttes for å forstå gamerkultur, og hvorfor noen gamere velger å kreere virtuelle peniser i spillverdenen. En overføring av funnene jeg har gjort her vil også kunne være relevant for min framtidige karriere som lærer, da ungdom, dataspill og penistegninger utgjør en sammensetning som det kan være nyttig å vite mer om.

Refereanseliste

- Atkinson, P. (2015). *For Ethnography*. Sage Publications
- Benson, M. & O'Reilly, K. (2020). Reflexive Practice in Live Sociology: Lessons from researching Brexit in the lives of British Citizens living in the EU-27. *Qualitative Research*, 22(2). <https://doi.org/10.1177/1468794120977795>
- Budalen, A. (2011, 29. september). Kanskje noen ville hevne seg på NAV? *NRK*. <https://www.nrk.no/nordland/malte-enorm-penis-pa-nav-bygg-1.7813468>
- Childers, S. M. (2014). Promiscuous Analysis in Qualitative Research. *Qualitative Inquiry* 20(6), s. 819–826
- Collins, R. (2005). *Interaction Ritual Chains*. Princeton University Press
- Donlan, C. (2012, 21. mars). *Want to Build Yourself a Gigantic Cock and Run Around Inside It?* Vice. <https://www.vice.com/el/article/gqwynx/is-minecraft-all-about-the-building-of-giant-penises>
- Durkheim, E. (1915/1965). Origins of These Beliefs/The Elementary Beliefs. I *The Elementary Forms of the Religious Life*. Kap 7, s. 235-255. The Free Press.
- Eldridge, A. (2023). Knowing, Visibility, and the Comedic Penis. I M. Jones & E. Callahan (Red.). *Performing the Penis: Phalluses in 21st Century Cultures* (s. 48-64). Routledge.
- Friberg, J. H. (2019). Tvilsomme informanter, troverdig forskning? *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 3(2), s. 119–136. <https://www.idunn.no/doi/full/10.18261/issn.2535-2512-2019-02-02>
- Friedman, D. M. (2001). *A Mind of its Own. A Cultural History of the Penis*. The Free Press
- Frisk, A. (2023, 5. mai). Pranksters mow a symmetrical, giant penis in lawn of King Charles coronation party site. *CTV News*. <https://www.ctvnews.ca/world/pranksters-mow-a-symmetrical-giant-penis-in-lawn-of-king-charles-coronation-party-site-1.6385609>

- Firmin, M. W. (2008). Unstructured Interview. I L. M. Given (Ed.). *The SAGE Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. SAGE Publications, Inc.
<https://doi.org/10.4135/9781412963909>
- Gioia, D. A., Corley, K. G., & Hamilton, A. L. (2013). Seeking Qualitative Rigor in Inductive Research: Notes on the Gioia Methodology. *Organizational Research Methods*, 16(1), s. 15–31. <https://doi.org/10.1177/1094428112452151>
- Green, J. A., (2003). The Writing on the Stall: Gender and Graffiti. *Journal of Language and Social Psychology*, 22(3), s. 282–296.
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0261927X0325538>
- Hammersley, M. (2017). Interview data: a qualified defence against the radical critique. *Qualitative Research*, 17(2), s. 173–186
- Høsegg, S. (2019, 8. desember). *Taggingens historie: «Gråt, jenter! Min penis har gitt dere opp. Nå gjennomtrenger den menns bakender»*. Forskning.no.
<https://forskning.no/historie-kunst/taggingens-historie-grat-jenter-min-penis-har-gitt-dere-opp-na-gjennomtrenger-den-menns-bakender/1601569>
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. R. (2020). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Jones, M. & Callahan, E. (2023). Introduction. I M. Jones & E. Callahan (Red.). *Performing the Penis: Phalluses in 21st Century Cultures* (s. 1-6). Routledge.
- Lamont, M. (1992). *Money, Morals and Manners. The Culture of the French and the American Upper-Middle Class*. The University of Chicago Press.
- Lysgaard, S. (1981). *Arbeiderkollektivet*. Universitetsforlaget.
- Løvgren, M., & Orupabo, J. (2018). En sosiologi om symbolske grenser. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 2(3), s. 203-207.
https://www.idunn.no/norsk_sosiologisk_tidsskrift/2018/03/en_sosiologi_om_symbolske_grenser

- Neyland, D. (2008). *Organizational ethnography*. SAGE Publications Ltd.
<https://doi.org/10.4135/9781849209526>
- Raveenthiran, V. (2017). Penis in History. I M. Fahmy (Red.). *Congenital Anomalies of the Penis*. Springer International Publishing Switzerland. DOI 10.1007/978-3-319-43310-3
- Roulston, K. (2010). Considering quality in qualitative interviewing. *Qualitative Research* 10(2), s. 199–228
- Schwalbe, M., Godwin, S., Holden, D., Schrock, D., Thompson, S., & Wolkomir, M. (2000). Generic Processes in the Reproduction of Inequality: An Interactionist Analysis. *Social Forces*, 79(2), s. 419–452. <https://doi.org/10.2307/2675505>
- Smith, M. (2002). The Flying Phallus and the Laughing Inquisitor: Penis Theft in the Malleus Maleficarum. *Journal of Folklore Research*, 39(1), s. 85-117,120-121.
<https://www.proquest.com/scholarly-journals/flying-phallus-laughing-inquisitor-penis-theft/docview/853757839/se-2>
- Stephens, E. (2007). The Spectacularized Penis: Contemporary Representations of the Phallic Male Body. *Men and Masculinities*, 10(1), s. 85-98.
<https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/1097184X07299332>
- Tjora, A. (2018a). *Hva er fellesskap*. Universitetsforlaget
- Tjora, A. (2018b). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg). Gyldendal Akademisk
- Tjora, A. (2019). *Viten Skapt. Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm Akademisk
- Tjora, A. & Scambler, G. (2020). *Communal Forms. A Sociological Exploration of Concepts of Community*. Taylor & Francis
- Totilo, S. (2013, 21. mars). *Why do People Love to Draw Dicks in Games? An Investigative Report*. Kotaku. <https://kotaku.com/why-do-people-love-to-draw-dicks-in-games-an-investiga-5991702>

Vance, P. E. (2022, 15. april). What Parents Need to Know about Twitch. *Entertainment Software Rating Board*. <https://www.esrb.org/blog/what-parents-need-to-know-about-twitch/>

Verit A. (2017). Recent discovery of phallic depictions in prehistoric cave art in Asia Minor. *The Turkish Journal of Urology* 43(4), s. 553-555.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5687224/>

Vedlegg

Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Invitasjon til å delta i forskningsprosjektet

En sosiologisk studie av den karikerte kuk

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å *finne ut av hvorfor voksne mennesker tegner penis på arbeidsplassen sin*. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å forsøke å svare på hva som får voksne mennesker til å tegne penis på sin arbeidsplass.

Dette prosjektet er en masteroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi jeg, eller felles bekjente av oss, har observert eller spurt deg om du har tegnet penis på din arbeidsplass.

Jeg har kontaktet deg gjennom sosiale medier eller felles bekjente, og du får dette informasjonsskrivet fordi du allerede har uttrykt en interesse for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at vi har en samtale sammen rundt temaet penistegning på jobb. Samtalens lengde vil avhenge av hvor mye vi har å prate om, og du kan når som helst bestemme deg for å avslutte den. Samtalen vår vil lagres elektronisk.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Jeg, Ane Kongsdal, og min veileder ved NTNU, Michael Grothe-Hammer vil ha tilgang til dine opplysninger.
- *Dine data lagres i henhold til NTNUs retningslinjer for datalagring. Dine data lagres og behandles konfidensielt, og alt vil bli anonymisert på en måte som gjør at du ikke vil bli gjenkjennbar i den ferdige masteroppgaven. Det som lagres på en ekstern NTNU-server, er lydopptak, samt transkripsjon, av vår samtale. Dette vil bli gitt et anonymisert navn/kode, som ikke vil kunne kobles opp mot dine personopplysninger inne på denne serveren. En liste med riktig navn og kode vil oppbevares privat hos meg, og vil makuleres etter prosjektets slutt.*

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 06.06.2023, dersom masteroppgaven godkjennes. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger slettes.

Hva gir meg rett til å behandle personopplysninger om deg?

Jeg behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

NTNU Norges teknisk-vitenskapelige universitet, ved

Ane Kongsdal, anekongsdal@gmail.com 90031361

Michael Grothe-Hammer / veileder. michael.grothe-hammer@ntnu.no. 73591749

Vårt personvernombud: Thomas Helgesen. Thomas.helgesen@ntnu.no. 93079038

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Michael Grothe-Hammer

Ane Kongsdal

(veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *En sosiologisk studie av den karikerte kuk*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i *intervju/samtale*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

